

UDFORDRINGER & BARRI- ERER BLANDT LGBTI+ PERSONER I IDRÆTSFORENINGER

UNDERSØGELSEN ER UDARBEJDET AF ANALYSE & TAL FOR
KULTURMINISTERIET 2020

Udarbejdet af:
Analyse & Tal F.M.B.A
Møntmestervej 31
2400 København NV
www.ogtal.dk

For mere information kontakt:
Cecilie Astrupgaard
Tlf. 61 31 05 44
cecilie@ogtal.dk

Databehandling, analyse & tekst:
Cecilie Astrupgaard, Amalia Montano Dahl, Dina Jans
Malte Moll Wingender, Nor Voldum-Clausen

Rapporten er udarbejdet for Kulturministeriet. Udgivet 2020.

KAPITEL 1: INTRODUKTION

1.1 INDLEDNING.....	5
DATAMATERIALET	6
KØNSIDENTITET, INTERKØNNET OG SEKSUALITET	6
UNDERSØGELSENS FOKUS OG FORFATTERE	7
1.2 HOVEDKONKLUSIONER	8
MANGE FØLER SIG IKKE INKLUDERET I DET SOCIALE FÆLLESSKAB	8
EKSKLUSION OPLEVES Gennem NEDSÆTTENDE JARGON, TILSVININGER OG FORDOMME	8
OMKLÆDNINGSRUM UDGØR EN SÆRLIG BARRIERE FOR LGBTI+ PERSONER	9
NEGATIVE ERFARINGER KAN FØRE TIL UDMELDELSE OG LUKKETHED	9
TRANSPERSONER & INTERKØNNENE ER SÆRLIGT UDSATTE	10
VIDEN & OPLYSNING KAN ØGE INKLUSIONEN	10
1.3 ORDFORKLARING	12

KAPITEL 2: METODE & TILGANG

2.1 METODE OG DATA	15
KVALITATIVE INTERVIEWS	15
SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE	16
FACEBOOK ANALYSE	20
3.1 DELTAGELSE I SPORT & GENEREL TRIVSEL	22

KAPITEL 3: UDFORDRINGER I IDRÆTSFORENINGER

DELTAGELSE I IDRÆTSLIVET	23
GENEREL INKLUSION OG TRIVSEL	24
EKSKLUDERENDE OPLEVELSER	28
KONSEKVENSER AF EKSKLUDERENDE OPLEVELSER	30
OPSUMMERING PÅ DELTAGELSE & TRIVSEL	31
3.2 SPROG & FORDOMME	32
NEDSÆTTENDE SPROG OG JOKES	32

FORDOMME OG ANTAGELSER	33
KØNSIDENTITET OG PRONOMENER.....	34
OPSUMMERENDE OMKRING SPROG OG FORDOMME.....	34
3.3 BEKYMRINGER OM ÅBENHED	35
ÅBENHED BLANDT SPORTSAKTIVE LGBTI+ PERSONER	35
HVORFOR FRAVÆLGER MANGE AT VÆRE ÅBNE?	37
REAKTIONER FRA ANDRE	39
OPSUMMERING PÅ ÅBENHED	40
3.4 OMKLÆDNING	41
OMFANG AF NEGATIVE OPLEVELSER I OMKLÆDNINGSRUM	42
TRANS- & HOMOFOBI I OMKLÆDNINGSRUM.....	44
MISTÆNKELIGGØRELSE	45
KØNSOPDELT OMKLÆDNING OPLEVES EKSKLUDERENDE	46
OPSUMMERING PÅ OMKLÆDNING	47
3.5 JURIDISK KØN & KROPSLIGT UBEHAG	48
KØNSOPDELTE HOLD OG JURIDISK KØN	48
DYSFORI OG ANDET KROPSLIGT UBEHAG	50
3.6 VIDEN & OPLYSNING	52
REPRÆSENTATION	52
LGBTI+ POLITIK	54
FORENINGSKULTURENS POTENTIALE.....	54
OPSUMMERING PÅ VIDEN & OPLYSNING	56

KAPITEL 4: SPROGBRUG I ONLINE SPORTSMILJØER

4.1 SPROGBRUG I SPORTSMILJØER PÅ FACEBOOK.....	58
LGBTI+ RELATERET INDHOLD I OPSLAG OG KOMMENTARER	58
HVAD HANDLER SNAKKEN OM?	62
OPSUMMERING PÅ SPROGBRUG I ONLINE SPORTSMILJØER	64

KAPITEL 1

INTRODUKTION

1.1 INDLEDNING

Deltagelse i idrætsforeninger handler om at dyrke motion, og at gøre det i fællesskaber præget af samarbejde og holdånd. Der findes idrætsforeninger over hele landet og inden for et væld af sportsgrene. Tal fra DGI og Dansk Idrætsforbund viser, at medlemstallet i landets idrætsforeninger stiger, og at de to organisationer samlet havde mere end 2,2 millioner medlemmer i 2019¹. Der er dog minoritetsgrupper i Danmark, der oplever barrierer i forbindelse med deltagelse i foreningerne på grund af deres krop, kønsidentitet og seksuelle orientering. Denne undersøgelse belyser karakteren og omfanget af mistrivsel, eksklusion og andre barrierer blandt LGBTI+ personer i idrætsforeninger og sport generelt. Undersøgelsen skal danne grundlag for initiativer til forbedring af LGBTI+ personers trivsel og vilkår i idrætslivet.

I perioden 2018-2021 er der via satspuljeaftalen afsat 25 millioner kroner til en handlingsplan for at fremme tryghed, trivsel og lige muligheder for LGBTI+ personer. Aftalen er indgået mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti. Handlingsplanens formål er at mindske LGBTI+ personers mistrivsel, verbal chikane, fysiske overgreb, selvmordsforsøg, fordomme og manglende muligheder for åbenhed i skolen, på uddannelsen, arbejdsmarkedet eller i idrætslivet. Med afsæt heri har Kulturministeriet igangsat denne undersøgelse af karakteren og omfanget af udfordringer for LGBTI+ personer i de danske idrætsforeninger, herunder omfanget af oplevet trans-, bi- og homofobi.

Undersøgelsen er udført af Analyse & Tal i perioden november 2019 til februar 2020. Projektet har haft en følgegruppe bestående af repræsentanter fra Idrættens Regnbuekoalition, herunder organisationerne Amnesty, Danmarks Idrætsforbund, Dansk Boldspil-Union, DGI, Institut for Menneskerettigheder, Pan Idræt, Spillerforeningen og Sex & Samfund.

Der findes allerede en række undersøgelser om LGBTI+ personers trivsel og åbenhed. Institut for Menneskerettigheder har i 2019 lavet en undersøgelse af trivsel og åbenhed blandt lærere i grundskolen, med fokus på lærere, der identificerer sig som LGBT+ personer². Ligeledes har PROSA undersøgt åbenhed og trivsel blandt LGBTI+ personer på IT-faglige arbejdspladser³. Begge undersøgelser viser, at 50-60% af LGBTI+ personer føler, de kan være åbne om deres seksuelle orientering eller kønsidentitet over for deres kollegaer. Der er stadig relativt lidt viden omkring, hvordan LGBTI+ personer trives i sportsverdenen samt hvilke udfordringer de møder deri. DBU har i 2020 udgivet en rapport om diversitet i dansk fodbold, der viser, at 1% af de 8.000 adspurgte personer med tilknytning til DBU identificerer sig som homoseksuel, mens 8% identificerer sig som biseksuel⁴. Rapporten berører ligeledes nogle udfordringer i klubberne, eksempelvis at 44% af de homoseksuelle jævnligt eller ofte er udsat for diskriminerende sprogbrug i relation til seksuel orientering. I denne rapport ser vi nærmere på forskellige udfordringer, der knytter sig til deltagelse i idrætslivet som LGBTI+ person.

FØLGEGRUPPEN BESTÅR AF REPRÆSENTANTER FRA:

Amnesty International Danmark
Dansk Boldunion
Dansk Idrætsforbund
DGI
Institut for Menneskerettigheder
PAN Idræt
Spillerforeningen
Sex & Samfund

¹ https://www.dif.dk/da/forening/nyheder/viaritzauforening/presse/2019/4/20190409_prmnyerekorderiforeningsidrtten

² Bjarke Oxlund (2019). LGBT+: TRIVSEL OG ÅBENHED BLANDT LÆRERE I GRUNDSKOLEN. Kapitel 2 af Sinja Kongshøj Laursen. https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/dokumenter/udgivelser/ligebehandling_2019/LGBT%2B%20-%20trivsel%20og%20C3%A5benhed.pdf

³ Jannick Friis-Christensen og Rikke Voergård-Olesen (2018). Ud af skabet, ind i kampen: Undersøgelse af arbejdslivsvilkår for LGBT+ medlemmer af PROSA. Tilgængelig via: https://www.prosa.dk/fileadmin/user_upload/Politik/lgbt/146545_PROSA_Rapport_2018_LGBT_medlemmer_WEB.pdf.

⁴ Søren Bennike & Nikolaj Schelde (2020). DIVERSITETEN I DANSK FODBOLD - EN UNDERSØGELSE MED FOKUS PÅ ALDER, KØN, INDKOMST, UDDANNELSESLÆNGDE, ETNICITET OG SEKSUALITET https://www.dbu.dk/media/14900/dbu_diversiteten-i-dansk-fodbold.pdf

DATAMATERIALET

Undersøgelsen er baseret på tre datakilder. Først er der udført 12 kvalitative interviews – 10 med LGBTI+ personer, der er eller har været aktive medlemmer i idrætsforeninger, samt 2 fagpersoner. Formålet med de kvalitative interviews er at kortlægge *karakteren* af barrierer og udfordringer blandt LGBTI+ personer i forbindelse med deltagelse i sport. På baggrund af den kvalitative analyse er et spørgeskema udformet, der skal give en indikation af *omfanget* af de identificerede barrierer og udfordringer. Spørgeskemaet er udsendt gennem en række digitale kanaler, og der er i alt 841 fulde besvarelser fra LGBTI+ personer. Den tredje datakilde er opslag og kommentarer fra offentligt tilgængelige Facebook-sider, der omhandler sport. Indholdet af opslag og kommentarer er analyseret med fokus på tone og sprogbrug i forbindelse med LGBTI+ emner i online sportsmiljøer på Facebook. I metodekapitlet er dataindsamlingen og dens udsigelseskraft diskuteret nærmere.

På baggrund af undersøgelsens indsigter samt workshop med følgegruppens medlemmer, er en række anbefalinger blevet udviklet, med henblik på at skabe øget inklusion og trivsel for LGBTI+ personer i dansk idrætsliv. Disse er vedlagt i starten af rapporten.

KØNSIDENTITET, INTERKØNNET OG SEKSUALITET

Vi vil kort fremlægge undersøgelsens forståelse af køn, krop og seksualitet, samt hvordan forskellige kernebegreber benyttes i rapporten.

I denne undersøgelse skelner vi mellem kønsidentitet, juridisk køn og tildelt køn. Kønsidentitet henviser til en persons oplevede køn, juridisk køn henviser til det køn der refereres til i ens CPR-rummer, og tildelt køn er det køn, en person tildeles ved fødslen. Både kønsidentitet og juridisk køn kan ændres gennem livet. Vi benytter begrebet 'kønsidentitet' frem for bare 'køn' for at undgå forvirring omkring disse begrebers betydning, idet køn almindeligvis henviser til tildelt køn. Der er dog ikke altid overensstemmelse mellem tildelt køn og kønsidentitet. I rapporten bruger vi begrebet 'transkønnede' eller 'transpersoner' om personer, der ikke identificerer sig med det køn, de er blevet tildelt ved fødslen, mens begrebet 'cis-kønnet' henviser til personer, der gør.

Personer kan have en binær kønsidentitet, hvilket vil sige, at ens kønsidentitet enten er kvinde eller mand. Personer kan ligeledes have en ikke-binær kønsidentitet, hvilket vil sige, at de identificerer sig som begge dele, hverken-eller eller noget udenfor kategorierne 'kvinde' og 'mand'. Om de personer, der har en ikke-binær kønsidentitet, bruger vi begrebet 'non-binær'. Størstedelen af de non-binære personer, som har deltaget i undersøgelsen, beskriver ligeledes sig selv som transpersoner, da de ikke identificerer sig med deres tildelte køn. Der er dog også en del non-binære personer, der ikke benytter begrebet transkønnet om sig selv, hvorfor vi ofte vil anvende formuleringen 'transpersoner og/eller non-binære' i rapporten.

Interkønnede er en gruppe under LGBTI+ paraplyen, som ofte udelades i empiriske undersøgelser. At være interkønnet betyder, at man er født med eller har udviklet variationer i kønskarakteristika. Foreningen Intersex Danmark definerer interkøn således: *"Termen interkøn dækker over en bred vifte af naturlige variationer i kønsanatomi dvs. genitalier, reproduktive organer, kønskromosomer, hormonelle strukturer og sekundære kønskarakteristika, der er forskellig fra den binære opfattelse af hankøn og hunkøn"*⁵. Disse variationer kan være synlige ved fødslen eller blive det senere i livet, men fælles for dem er, at der er tale om målbarer fysiske variationer. Dermed er betegnelsen interkønnet ikke en kønsidentitet. Interkønnede personer kan identificere sig som mand, kvinde, non-binær osv. Flere interkønnede identificerer sig slet ikke med LGBTI+ betegnelsen - særligt ikke hvis de eksempelvis identificerer sig som heteroseksuel kvinde. Gennem rapporten anvender vi både betegnelsen 'interkønnet' samt 'personer med variation i kønskarakteristika'.

⁵ <https://www.intersexdanmark.com/hvaderinter>

Seksuel orientering henviser til, hvilket køn (hvis noget) en person er seksuelt tiltrukket af. Der skelnes sjældent mellem romantisk og seksuel tiltrækning, selvom det sagtens kan variere hvem man tiltrækkes af seksuelt og følelsesmæssigt. For asexuelle kan det desuden veksle, om og i hvilken grad man tiltrækkes af andre. Der findes en række forskellige navngivne seksuelle orienteringer, og der vil formentlig komme flere. Af pragmatiske årsager er vi dog nødt til at begrænse mængden af mulige seksualitetskategorier. Vi skelner således ikke mellem romantisk og seksuel orientering eller giver personer mulighed for at angive flere seksuelle orientering. Det betyder, at vi har begrænset kategorierne til at omfatte biseksuelle og/eller panseksuelle, asexuelle, homoseksuelle og heteroseksuelle. Den samme person kan dog sagtens både være transkønnet, interkønnet samt enten biseksuel/panseksuel, asexuel, uafklaret eller homoseksuel.

Både seksualitet og kønsidentitet er flydende begreber, der for den enkelte person kan skifte gennem livet. Derfor bliver denne undersøgelse et øjebliksbillede af de medvirkende personers LGBTI+ tilhørsforhold.

UNDERSØGELSENS FOKUS OG FORFATTERE

Undersøgelsen har udelukkende fokus på LGBTI+ personers udfordringer i forbindelse med deres kønsidentitet, seksuelle orientering eller variationer i køns karakteristika. Analysen berører således ikke personernes sociale og økonomiske status, etnicitet, kropsfunktion mm., selvom dette med stor sandsynlighed vil have yderligere betydning for karakteren af udfordringer for gruppen.

Det kan være svært som ikke-LGBTI+ person til fulde at forstå de udfordringer som LGBTI+ personer oplever i eksempelvis idrætsforeninger. For gennemsigtigheden skyld vil vi gerne kort beskrive det team af forfattere, der sammen har udarbejdet rapporten ift. deres køn og seksualitet. Forfatterne består af tre cis-kvinder, en non-binær person og en cis-mand. Heraf er en panseksuel, en biseksuel og tre heteroseksuelle, mens ingen er født med variationer i køns karakteristika. Undersøgelsen er udviklet i dialog med en række LGBTI+ organisationer, der har givet sparring på både interviewguide og spørgeskema for så vidt muligt at sikre, at ingen under LGBTI+ akronymet føler sig overset eller misrepræsenteres.

1.2 HOVEDKONKLUSIONER

I det følgende præsenteres de overordnede konklusioner fra undersøgelsen. Det skal understreges, at selvom undersøgelsen inkluderer surveybesvarelser og interviews med cirka 850 LGBTI+ personer, så kan resultaterne ikke generaliseres til hele populationen af LGBTI+ personer, da der ikke er tale om en repræsentativ stikprøve. Vi udtaler os udelukkende om de 850 personer i undersøgelsen og de tendenser, der gælder for denne gruppe.

MANGE FØLER SIG IKKE INKLUDERET I DET SOCIALE FÆLLESSKAB

På trods af, at sport blandt andet handler om at have et socialt fællesskab på et hold eller i en klub, er det ikke alle sportsudøvere i undersøgelsen, der føler sig inkluderet i dette fællesskab. Hver femte føler kun dette i lav grad eller slet ikke. Der er en tendens til, at det særligt er LGBTI+ personer under 30 år samt de, der bor udenfor hovedstadsområdet, der ikke føler sig inkluderet. Derudover er der variationer mellem de forskellige LGBTI+ grupper i undersøgelsen. Transpersoner og/eller non-binære personer skiller sig ud ved, at omkring hver tredje i lav grad eller slet ikke føler sig inkluderet i fællesskabet. For dem, der dyrker eller har dyrket sport i en idrætsforening målrettet LGBTI+ personer, er oplevelsen af inklusion i det sociale fællesskab væsentligt større end for dem, der dyrker sport i en traditionel forening. Det er dog ikke helt konsekvent grupperne imellem og selv i de LGBTI+ målrettede foreninger er der personer, der ikke føler sig inkluderet i det sociale fællesskab (se kapitel 3.1).

På et mere overordnet niveau opfattes forskellige sportsmiljøer generelt som relativt ekskluderende af respondenterne. Det gælder både eliteidrætsmiljøer, fangrupper, online sportssider, private idrætscentre og idrætsforeninger. Værst opfattes eliteidrætsmiljøer og fangrupper, mens private centre og idrætsforeninger opfattes som mere inkluderende (se kapitel 3.6).

Oplevelser af eksklusion bunder blandt andet i diskriminerende sprog og fordomme samt udfordringer med at føle sig tryk og velkommen i omklædningssituationer. Dette medfører i nogle tilfælde, at LGBTI+ personer melder sig ud af sportsforeninger eller oplever frygt for at være åben omkring sin seksualitet, kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika. Dette uddybes i de følgende hovedpointer.

EKSKLUSION OPLEVES GENNEM NEDSÆTTENDE JARGON, TILSVININGER OG FORDOMME

En af de faktorer, der bidrager til en oplevelse af eksklusion, er sproget og omgangstonen i idrætsverdenen. Dette opleves på forskellige niveauer. Omkring to tredjedele af respondenterne, der dyrker sport i en idrætsforening, har oplevet nedsættende sprogbrug om transpersoner/non-binære personer, homo- og biseksuelle eller interkønnede. Det kan være i form af homofobiske jokes eller tilråb (f.eks. "bøsseskud" eller "bøssedommer"), dog uden nødvendigvis at være rettet direkte mod en LGBTI+ person. Dermed peger undersøgelsen på, at særligt homofobisk sprogbrug er indlejret i omgangstonen i sportsmiljøer (se kapitel 3.2). Det understøttes af en diskussion på en fangrupper Facebookside, hvor der bliver argumenteret for, at homofobiske slagsange hører til på et fodboldstadion. Generelt er tonen på Facebook hård, og særligt er der negative kommentarer omkring homoseksualitet og transkønnede personer (se kapitel 4.1).

Et andet niveau af sproglig eksklusion er når LGBTI+ personer direkte bliver nedgjort på grund af deres seksualitet, kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika. Det er ikke nær så udbredt som den homo-, bi- og transfobiske jargon, men mere end hver fjerde respondent har oplevet nedsættende ord rettet imod dem selv (inklusive dem, der ikke taler med andre om deres seksualitet, kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika i forbindelse med sport). De personligt rettede kommentarer opleves af alle respondentgrupper, men der er tendens til, at transpersoner og non-binære personer, samt åbent biseksuelle er særligt udsatte grupper (se kapitel 3.2).

Der eksisterer samtidig en 'kønnet' jargon inden for sportsverdenen, der – uden at være transfobisk eller nedsættende – kan opleves ekskluderende blandt transkønnede og non-binære personer. Det kan være tilråb som "kom så piger", hvorved man kan opleve at blive fejkønnet⁶, hvilket størstedelen af denne respondentgruppe har oplevet.

Halvdelen af de transkønnede og/eller non-binære, samt en tredjedel af de øvrige respondentgrupper, møder antagelser om, at deres evner i sport er særligt gode eller dårlige grundet deres seksualitet, kønsidentitet eller variationer i køns-karakteristika. Flere beskriver fordomme om, at homoseksuelle mænd er fysisk svage og præsterer dårligt i boldspil, mens homoseksuelle kvinder møder antagelsen om, at de vil præstere bedre i sport end andre kvinder. Disse fordomme beskrives af interviewpersoner som ubehagelige og ekskluderende, uanset om de indebærer negative eller positive forventninger til sportslige præstationer. Endvidere eksisterer stereotype forestillinger om, hvilke sportsgrene, der er særligt 'feminine' og 'maskuline', samt hvilke sportsgrene der tiltrækker mange homoseksuelle (se kapitel 3.2).

Undersøgelsen peger således på, at sprog og jargon i idrætsmiljøer kan virke ekskluderende, omend ytringer bunder i en indlejret og kulturel homofobi, direkte tilsvininger eller i stereotype forestillinger om seksualitet og køn.

OMKLÆDNINGSRUM UDGØR EN SÆRLIG BARRIERE FOR LGBTI+ PERSONER

En situation, der særligt bidrager til oplevelsen af eksklusion blandt LGBTI+ personer i undersøgelsen, er omklædning. Her opstår dels særlige problematikker i forhold til at være nøgen sammen med andre, men der er også en oplevelse af, at tonen bliver mere hård og diskriminerende i omklædningsrummene. Mere end halvdelen af respondenterne har oplevet omklædningsituationer som ubehagelige. De specifikke negative erfaringer varierer dog på tværs af LGBTI+ grupper.

Blandt homo-, pan- og biseksuelle respondenter beskrives en frygt for mistænkeliggørelse samt at vedkommendes blik vil blive tolket som seksualiserende. Det kan forhindre dem i at indgå i omklædningsituationen på afslappet vis. For nogle kan denne problematik medføre, at de ikke taler åbent om deres seksualitet.

For transpersoner, nonbinære og interkønnede er udfordringerne særligt knyttede til omklædningsfaciliteter, der ikke tager hensyn til personer, der falder uden for den binære køns- og kropsopfattelse. Mange oplever stirren eller frygt for at blive begloet. Over halvdelen af disse respondentgrupper har oplevet ikke at have adgang til et omklædningsrum, og størstedelen oplever ubehag ved de mand/kvinde-opdelte omklædningsrum. Blandt de 153 transpersoner i surveyen, der dyrker sport, er der sågar 14%, der har oplevet, at andre var voldelige imod dem (se kapitel 3.4).

NEGATIVE ERFARINGER KAN FØRE TIL UDMELDELSE OG LUKKETHED

Negative oplevelser forbundet med seksuel orientering, kønsidentitet eller variationer i køns-karakteristika, har for mange LGBTI+ personer i undersøgelsen været medvirkende til, at de på et tidspunkt er stoppet til en sport. Dette gælder for over halvdelen af transpersoner og/eller non-binære personer samt omkring hver fjerde bi-, pan- og homoseksuelle respondent. 6 af de 13 interkønnede i undersøgelsen, er ligeledes stoppet til en sport grundet negative oplevelser relateret til deres variationer i køns-karakteristika (se kapitel 3.1).

For dem, der fortsætter med deres sport på trods af negative oplevelser, vælger mange at forblive lukket omkring deres kønsidentitet, variation i køns-karakteristika eller seksuelle orientering. 10 ud af de 13 interkønnede personer i undersøgelsen er ikke åbne om deres variationer i køns-karakteristika, 57% af trans- og/eller non-binære personer har ikke talt med nogen om deres kønsidentitet og 39% bi- eller panseksuelle samt 24% homoseksuelle har ligeledes ikke talt om deres seksuelle orientering, der hvor de dyrker sport. I den forbindelse beskriver flere, at de er bekymrede for,

6 At blive tiltalt med forkert pronomen eller kønnede ord. F.eks. hvis en transkvinde tiltales 'han' eller en non-binære person omtales som en 'pige'.

hvordan deres holdkammerarter vil reagere, hvis de vælger at være åbne. En særlig bekymring er relateret til den jargon, der opleves i omklædningsrum og til træning, men også negative oplevelser uden for sportsmiljøer har betydning.

Der er ligeledes positive erfaringer med at være åben LGBTI+ person, og ikke alle, der ikke er åbne, er bekymrede for holdkammeraternes reaktion. Besvarelserne peger samtidig på, at det er lettere at tale åbent om kønsidentitet eller seksualitet, hvis der er andre LGBTI+ personer på holdet, og at LGBTI+ forbilleder, inden for den sportsgren man dyrker, kan have en positiv effekt (se kapitel 3.3).

TRANSPERSONER & INTERKØNNED E ER SÆRLIGT UDSATTE

Det er vanskeligt ikke at passe ind i andres forventninger til kategorierne 'kvinde' og 'mand' i sportsaktiviteter, da der er fokus på fysik, mens kroppen ofte er særligt udstillet i både sportstøj og omklædningsituationer. Dette illustreres i undersøgelsen ved, at størstedelen af de udfordringer og barrierer, der spørges ind til i undersøgelsen, er særlig udbredt blandt transpersoner og/eller non-binære personer. Samme problematikker gør sig gældende blandt interkønnede personer, men her gør de få besvarelser tendensen mindre tydelig.

Flere transpersoner fortæller, at dysfori⁷ kan være en barriere for at deltage i sport, mens over halvdelen af transkønnede og/eller non-binære respondenter har svært ved at finde komfortabelt sportstøj. Der findes en række hjælpemidler for transkønnede, såsom en binder⁸, der kan flade brystkassen ud og kan afhjælpe dysfori. Mange oplever dog ubehag ved den slags hjælpemidler i forbindelse med sport, da der skabes restriktioner for bevægelighed og vejtrækning.

På et helt grundlæggende og praktisk plan har transpersoner, non-binære og nogle interkønnede problemer med at dyrke sport som det køn, de identificerer sig som. Nogle oplever at blive nægtet adgang til et hold, fordi deres juridiske køn ikke stemmer overens med deres kønsidentitet. Dette kan være særligt udtalt i konkurrencesituationer. Problemet er dels, at der ikke findes tydelige og meningsfulde retningslinjer, hvormed transpersoner og interkønnede oplever, at der bliver taget stilling til deres deltagelse fra hold til hold og fra konkurrence til konkurrence (se kapitel 3.5).

På et mere kulturelt plan kan normer for, hvordan mænd og kvinder skal se ud, stå i vejen for deltagelse blandt transpersoner og interkønnede. Hver sjette trans- og/eller non-binære person svarer desuden, at de ofte eller af og til oplever, at det anses som snyd, at de tager hormoner. På sportsrelaterede Facebooksider finder vi flere diskussioner med negative kommentarer om transpersoners ret til at deltage i sport. Selvom det kan anses som et reelt dilemma, hvordan disse personer skal deltage i sportsarrangementer, er Facebook-diskussioner dog ofte præget af transfobisk og hårdt sprog, hvilket påvirker den samlede oplevelse af eksklusion i sportsmiljøer (se kapitel 4.1).

VIDEN & OPLYSNING KAN ØGE INKLUSIONEN

Interviewpersonerne i undersøgelsen peger på, at der mangler viden om LGBTI+ personer – særligt om interkønnede og transpersoner. Der peges desuden på, at større viden samt mere aktiv og synlig LGBTI+ politik i sportsforeninger, vil øge trivsel og motivation for deltagelse i idrætsfællesskaber. En synlig LGBTI+ politik kunne signalere, at klubberne aktivt tager stilling til inklusion af LGBTI+ personer. Derudover nævner mange, at bedre uddannelse af trænere og personale, omkring LGBTI+ forhold, ville hjælpe. Flere peger på en udfordring ift. repræsentation af LGBTI+ personer i sportsverdenen. Over 80% af hhv. trans- og/eller non-binære personer samt asekuelle svarer, at de i varierende grad savner LGBTI+ personer at spejle sig i inden for deres sportsgren. Det samme gør mere end halvdelen af de øvrige LGBTI+ grupper. Når elitesportsudøvere står frem som LGBTI+, har det således en stor betydning for at skabe mere åbenhed og en mere inkluderende kultur, også i de lokale sportsklubber (se kapitel 3.6).

⁷ Kønsdysfori er et socialt eller fysisk ubehag transpersoner kan opleve pga. uoverensstemmelser mellem det køn en person er blevet tildelt og kønsidentitet. Kropsdysfori er det ubehag som specifikt omhandler uoverensstemmelser mellem krop og kønsidentitet.

⁸ En T-shirt, top eller tape som bruges til at flade brystkassen ud, således at brystvæv bliver mindre synlige. Anvendes eksempelvis af transmænd og non-binære.

1.3 ORDFORKLARING

Der er en række sproglige og begrebslige hensyn, der er vigtige at have fokus på, når der bedrives forskning på LGBTI+ området. Indenfor seksuel orientering og kønsidentitet findes flere begreber, der ikke er alment kendte og som bruges med varierende og misvisende betydning. For at imødegå misforståelser og uklarheder har vi udarbejdet en ordliste over LGBTI+ specifikke begreber, der indgår i og har betydning for denne undersøgelse.

Aseksuel: Personer, som ikke (eller i lav grad) oplever seksuel tiltrækning til andre. Nogle aseksuelle oplever romantisk tiltrækning, andre gør ikke og bruger betegnelsen *aromantisk*. Vi skelner ikke mellem aseksuelle og *demiseksuelle* i undersøgelsen.

At passere: Henviser til en persons mulighed for at blive opfattet som enten cis-kønnet mand eller cis-kønnet kvinde. Blandt transkønnede kan det *at passere* være afgørende for at undgå diskrimination.

Binder: Engelsk udtryk for en T-shirt, top eller tape, som bruges til at flade brystkassen ud, således at brystvæv bliver mindre synlige. Anvendes eksempelvis af nogle transmænd og non-binære.

Biseksuel: Personer, som er fysisk eller romantisk tiltrukket af to eller flere køn.

Bøsse: Personer (hovedsageligt mænd), som er fysisk eller romantisk tiltrukket af mænd.

Cis-kønnet: Personer hvis køn/kønsidentitet stemmer overens med det køn, de er blevet tildelt ved fødslen.

Dysfori: *Kønsdysfori* er et socialt eller fysisk ubehag, transpersoner kan opleve pga. uoverensstemmelser mellem vedkommendes tildelte køn og kønsidentitet. *Kropsdysfori* er det ubehag, der specifikt omhandler uoverensstemmelser mellem krop og kønsidentitet.

Fejlkønne/miskønne: At blive tiltalt med forkert pronomen eller kønnet ord. F.eks. at en transkvinde tiltales 'han' eller en non-binær person omtales som 'kvinde'.

Heteroseksuel: Personer, som er fysisk eller romantisk tiltrukket af personer af det modsatte køn.

Homofobi / bifobi: Negative overbevisninger, meninger, holdninger og adfærd mod homoseksuelle/biseksuelle. Det kan komme til udtryk gennem personers fordomme, afsky, frygt og/eller had til homoseksuelle/biseksuelle. Kan ligeledes være indlejret kulturelt i eksempelvis sprog, lovgivning mv.

Homoseksuel: Personer, som er fysisk eller romantisk tiltrukket af personer af samme køn som dem selv.

Hormonbehandling: Behandling med kønshormoner (F.eks. østrogen og testosteron), som nogle transpersoner, non-binære og interkønnede modtager for at ændre kropslige karakteristika.

Interkøn: Personer født med variation i kønskarakteristika. Interkøn bruges om personer født med en kønsanatomie, reproduktive organer og/eller kromosomelle mønstre, der ikke passer entydigt på den typiske definition af hankøn eller hunkøn.

Lesbisk: Personer (hovedsageligt kvinder) som er fysisk eller romantisk tiltrukket af kvinder.

LGBTI+: LGBTI er en international betegnelse, der dækker over lesbiske, bøsser, biseksuelle, transpersoner og interkønnede. "+" tilføjes for at inkludere flere grupper, f.eks. non-binære, aseksuelle og queerpersoner.

Non-binær: Personer hvis køn/kønsidentitet ikke passer ind i det binære kønssystem. Dvs. personer, som ikke (udelukkende), identificerer sig som enten kvinde eller mand.

Oute: Fra engelsk "out" (ude). At afsløre andres kønsidentitet eller seksuelle orientering uden deres samtykke. Nogle omstændigheder kan ligeledes medføre, at en person bliver outet. Dette eksempelvis situationer, hvor andre bliver bekendt med vedkommendes seksualitet eller kønsidentitet, uden at personen selv har valgt at være åben.

Packer: Engelsk betegnelse for penis-atrap, som nogle transmænd og non-binære bruger til at skabe følelse og udseende af en penis.

Panseksuel: Personer, som er fysisk eller romantisk tiltrukket af personer uafhængigt af deres køn.

Pronomener: Personlige stedord som 'han', 'hun', 'hen', 'de', 'den' m.fl.

Queer: Betegnelse for både en tilgang til køn og seksualitet, såvel som en person. Queer kan være en tilgang til køn og seksualitet, der definerer sig i opposition til den binære kønsopfattelse. Begrebet queer bruges også af personer, som ikke er cis-kønnede og/eller ikke er heteroseksuelle.

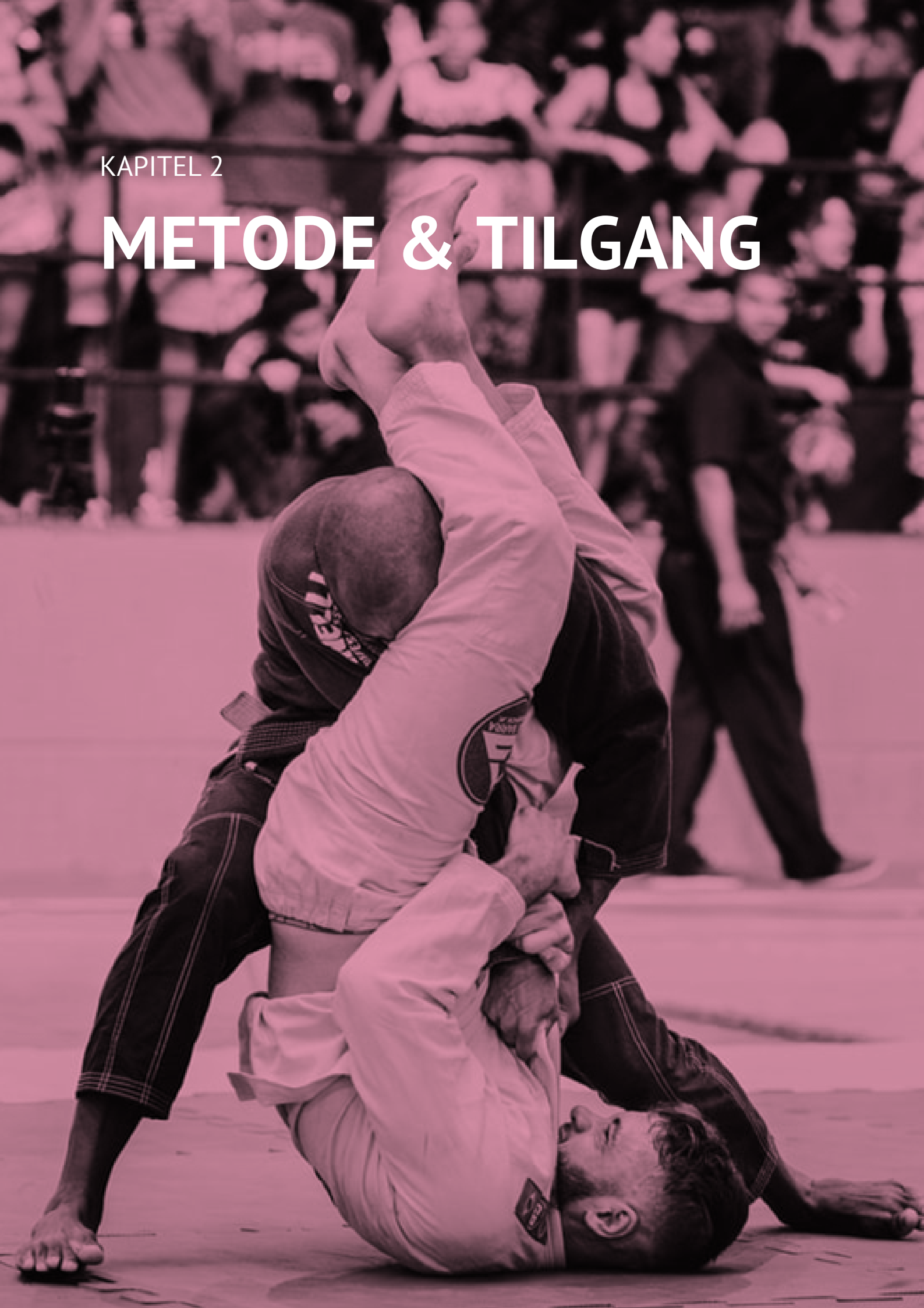
Transfobi: Negative overbevisninger, meninger, holdninger og adfærd rettet mod transpersoner. Det kan komme til udtryk gennem personers fordomme, afsky, frygt og/eller had til transpersoner, men det kan også være indlejret kulturelt i eksempelvis vores sprog eller lovgivning mv.

Transition: Transition betyder en ændrings- eller udviklingsproces, som mange transpersoner gennemgår. Transition kan både være social og fysisk. Medicinsk transition henviser til forskellige former for medicinsk behandling, f.eks. hormonbehandling eller kirurgi, som nogle transpersoner benytter for at modificere kroppen og afhjælpe kropsdysfori. Social transition kan inkludere navneskift eller brug af andre pronomener samt ændring i tøj, hår og kønsudtryk.

Transkønnet: Personer hvis køn/kønsidentitet ikke stemmer overens med det køn, de er blevet tildelt ved fødslen.

KAPITEL 2

METODE & TILGANG

2.1 METODE OG DATA

Undersøgelsen trækker på tre forskellige metoder. Først anvendes kvalitative interviews til at kortlægge *karakteren* af barrierer og udfordringer blandt LGBTI+ personer i idrætsliv og -foreninger. Interviewmaterialet danner grundlag for udformning af et spørgeskema, der giver indikation af *omfanget* af de identificerede udfordringer blandt LGBTI+ personer, der dyrker eller har dyrket sport. Afslutningsvis udforskes diskrimination og ekskluderende sprogbrug i online sportsmiljøer på Facebook.

KVALITATIVE INTERVIEWS

Formålet med de kvalitative interviews er at afdække *karakteren* af de udfordringer og barrierer, LGBTI+ personer oplever i forbindelse med idræt.

Interviewpersonerne er blevet rekrutteret i samarbejde med projektets følgegruppe samt forskellige LGBTI+ organisationer og kontaktpersoner. Ved indledende kontakt er der opnået informeret samtykke fra alle interviewpersoner vedrørende lydoptagelse af interviews samt anonymiseret brug af citater.

Interviewene er gennemført på baggrund af en interviewguide med fokus på erfaringer og udfordringer i forbindelse med sport og idrætsforeninger (se bilag 1). Desuden er interviewpersonerne blevet spurgt ind til overvejelser eller anbefalinger, der kan øge trivsel og deltagelse blandt LGBTI+ personer. Der er gjort brug af semistrukturerede interviewguides. Interviewene dækker således en række spørgsmål og emner, der ønskes besvaret, mens interviewets forløb og form er fleksibel.

Der er i alt blevet gennemført 12 kvalitative interviews. 10 interviewpersoner er LGBTI+ personer, der er eller har været aktive medlemmer i idrætsorganisationer inden for både traditionel og LGBTI+ målrettet idræt. Som det vigtigste rekrutteringsparameter har vi forsøgt at repræsentere så mange LGBTI+ grupper som muligt (både transpersoner, biseksuelle, homoseksuelle, interkønnede mv.) for at favne variationen i udfordringer. Sekundært har vi rekrutteret personer af forskellige aldre med erfaring fra forskellige sportsgrene. Der er endvidere foretaget interviews med to fagpersoner: En mentaltræner, der har kendskab til udfordringer inden for breddeidrætten, samt en talsperson fra Intersex Danmark. Sidstnævnte er med, idet der gælder nogle særlige – og ofte oversete – udfordringer for personer født med variationer i køns karakteristika. Alle interviewpersoner præsenteres i tabel nedenfor.

Figur 1: Interviewpersoner

Køn og seksualitet	Alder	Erfaringer med sport
Transkvinde, panseksuel	41 år	Fitness og løb
Queer	26 år	Kick boksning og underviser i selvfor-svar
Mand, Homoseksuel	24 år	Håndboldt og badminton. Træner i håndboldt.
Kvinde, Queer/lesbisk	22 år	Svømning
Transmand, biseksuel	28 år	Svømning, kajak, triatlon, løb og fod-bold
Kvinde, lesbisk	38 år	Håndbold og fodbold
Mand, bi/panseksuel	31 år	Fægtning og træner i fægtning
Mand, homoseksuel	47 år	Boksning, løb og pilates
Non-binær, queer	21 år	Dans og håndbold
Transmand	21 år	Fodbold
Fagpersoner		
Mentaltræner i HIK		Træner for 12-19-årige fodboldspillere. Arrangerer undervisning om LGBTI-for-hold.
Talsperson i Intersex DK		Forperson for foreningen Intersex Dan-mark.

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Spørgeskemaundersøgelsen belyser *omfanget* af barrierer og udfordringer blandt LGBTI+ personer, der dyrker sport eller har dyrket sport (se bilag 2). Modsat mange andre spørgeskemaundersøgelser er denne ikke forsøgt repræsentativ for hele populationen af LGBTI+ personer. Det skyldes nogle særlige udfordringer ved at rekruttere en repræsentativ stik-prøve for disse grupper. Derfor skal det kvantitative bidrag først og fremmest forstås som en udvidelse af den kvalitative undersøgelse, hvor vi når langt længere og – viser det sig – bredere ud end i interviewundersøgelsen.

Sampling-strategi

Spørgeskemaet er udsendt som et åbent link på en række relevante LGBTI+ og idrætsorganisationers Facebookgrupper og gennem nyhedsbrev i enkelte organisationer.

I alt er der kontaktet over 50 sports- og LGBTI+ organisationer, hvoraf mange har delt linket. Det er ikke muligt at lave en fuldstændig liste over alle organisationer, klubber og andre aktører, der har delt spørgeskemaet, idet det kan være foregået gennem forskellige typer af kanaler, f.eks. mail-lister, opslag på hjemmesider, lukkede Facebookgrupper samt på privatpersoners sociale medier.

Denne sampling-strategi kaldes i surveylitteraturen for *convenience sampling*. Fordelene er kort fortalt, at vi med relativt begrænsede omkostninger kan nå ud til en meget stor gruppe respondenter inden for målgruppen gennem brug af allerede etablerede netværk. Ulempen er, at vi ikke opnår et repræsentativt udsnit af populationen, hvilket begrænser muligheden for at generalisere resultaterne til hele populationen af LGBTI+ personer i Danmark.

Repræsentativitet

Der findes ingen samlet opgørelse over danskeres seksualitet eller kønsidentitet, ligesom der heller ikke findes tal for antal danskere med variationer i kønskarakteristika. Uanset stikprøvestrategi vil det således ikke være muligt at afgøre, om vores stikprøve er repræsentativ i forhold til disse parametre – der er ikke nogen population at sammenligne med og vægte op imod. Det nærmeste man kan komme, er projekt SEXUS, som er en omfattende survey af danskernes seksualitet og sundhed⁹.

Gennem et internetpanel kunne vi have opnået en stikprøve, der var tilnærmelsesvis repræsentativ på andre parametre, såsom alder, køn (ifølge CPR-nr.) og etnicitet. Under antagelse af, at LGBTI+ personer er repræsenteret i forhold til gruppernes størrelse i det pågældende internetpanel, kunne vi opnå et mere bredt og generaliserbart udsnit af LGBTI+ personer. Problemet er, at vi ikke kender LGBTI+ gruppernes repræsentation i internetpaneler, da vi ikke kender det faktiske antal. Desuden er der, ifølge flere af vores interviewpersoner, en træthed eller direkte modstand i forhold til spørgeskemaer blandt LGBTI+ personer, da de ikke oplever at blive inkluderet i spørgsmålenes svarkategorier. Et andet problem er, at seksuel orientering og kønsidentitet er følsomme emner, ligesom diskrimination også er det, hvorfor der kan være et stort (og ukendt) bortfald, der vil begrænse stikprøvens generaliserbarhed yderligere.

Samlet set vurderer vi, at fordelene med en panelbaseret stikprøve ikke opvejer det ressourceforbrug, en sådan strategi indebærer, da det ikke løser de væsentlige udfordringer om repræsentativitet. Uanset stikprøvestrategi må man i undersøgelser som denne være varsom med, hvordan man fortolker resultaterne og hvilke konklusioner, der kan drages.

Værdien af resultaterne – hvem udtaler vi os om?

Stikprøven giver ikke grundlag for at udtale os statistisk om populationen af idrætsudøvende og tidligere idrætsudøvende LGBTI+ personer. Vi kan udelukkende udtale os sikkert om de personer, der har besvaret undersøgelsen. En konklusion i rapporten er eksempelvis: "Halvdelen af de 161 trans- eller non-binære personer, der har deltaget i undersøgelsen, har oplevet fordomme om deres evner inden for sport". For mange undersøgelser vil en sådan konklusion ikke være interessant, da den ikke siger noget om hele populationen af transpersoner og non-binære personer. Når det alligevel er et vigtigt resultat, er det fordi diskrimination og fordomme har stor betydning for de berørtes trivsel og deltagelse i idrætslivet, så selv hvis problemet udelukkende gælder for de pågældende respondenter (hvilket i teorien kunne være tilfældet, men næppe er det), vil det være relevant at tage alvorligt.

Sandsynligheden for, at førnævnte oplevelser med fordomme kun skulle gælde netop halvdelen af de trans- og non-binære, vi har spurgt, er desuden meget lille. Vi kan ikke sige noget statistisk om omfanget, men oplevelsens omfang blandt respondenterne sandsynliggør, at der er en tendens blandt den samlede gruppe af LGBTI+ personer, der er behov for at tage seriøst og handle på. På den måde har undersøgelsen mere karakter af en kvalitativ undersøgelse eller en case-undersøgelse, der ikke sigter imod at være repræsentativ, men sigter imod at sige noget kvalificeret ved at lytte til så mange relevante stemmer som muligt.

Afslutningsvis skal det nævnes, at LGBTI+ personers udfordringer og mistrivsel i idrætssammenhæng et relativt uudforsket felt. Denne undersøgelse er et første skridt mod en forståelse af disse, samtidigt med at en stor gruppe mennesker bliver hørt om deres oplevelser. En opfølgende og opskalaret undersøgelse kunne med fordel lægge sig op ad den førnævnte SEXUS rapport og rekruttere gennem et etableret internetpanel.

Besvarelser på survey: kønsidentitet, seksuel orientering, transpersoner og interkønnede

Surveyen har i alt fået 1.114 fulde besvarelser. Af dem var 841 fra målgruppen – det vil sige personer, der enten er homoseksuelle, biseksuelle/panseksuelle, asekuelle, transpersoner, non-binære, interkønnede eller er uafklarede omkring køn og seksuel orientering. Besvarelser fra heteroseksuelle cis-personer, uden variation i kønskarakteristika, er således sorteret fra.

⁹ SEXUS er et forskningsprojekt udarbejdet af Statens Seruminstitut i samarbejde med Aalborg Universitet. Rapporten udkom i oktober 2019.

I tabellen nedenfor ses fordelingen af respondenternes seksuelle orientering og kønsidentitet. Der er 526 er homoseksuelle, 273 biseksuelle eller panseksuelle, 16 aseksuelle, 16 heteroseksuelle og 10 uafklarede blandt respondenterne. Mht. kønsidentitet fordeler respondenterne sig således, at der er 339 kvinder, 398 mænd, 86 non-binære, 17 uafklarede og 1, der ikke ønsker at svare. 13 personer angiver at være født med variationer i kønskarakteristika, mens 138 personer er transpersoner.

Figur 2: Respondenternes køn, seksuelle orientering samt variationer i kønskarakteristika

"Hvad er din seksuelle orientering?"		"Hvad er din kønsidentitet?"	
Aseksuel	16	Kvinde	339
Biseksuel eller panseksuel	273	Mand	398
Heteroseksuel	16	Non-binær	86
Homoseksuel	526	Uafklaret	17
Uafklaret / ved ikke	10	Ønsker ikke at svare	1

"Er du født med variationer i kønskarakteristika?"		"Er du transperson?"	
Ja	13	Ja	138
Nej	775	Nej	681
Ved ikke	46	Ved ikke	21
Ønsker ikke at svare	7	Ønsker ikke at svare	1

I analysen har vi valgt at sammenlægge de 138 personer, der har svaret at de er transpersoner, med de 23 non-binære personer, som ikke svarer ja til at de er transpersoner. Det er baseret på vores definition af begrebet *transkønnet* (se ordforklaring) og ud fra antagelsen om, at udfordringerne relateret til kønsidentitet, som hhv. non-binære personer og transpersoner oplever, kan sammenlignes. Denne gruppe af 161 personer betegnes fremadrettet som 'transpersoner og/eller non-binære personer'. Respondenter fordelt på LGBTI+ grupper vises nedenfor:

Figur 3: Antal respondenter i hver analysekategori

N=841

*Bemærk at interkønnede samt transpersoner og/eller non-binære personer også kan tælle med i kategorierne for seksuel orientering. Disse personer har både fået spørgsmål angående deres seksuelle orientering samt spørgsmål om deres kønsidentitet og/eller variationer i kønskarakteristika

Der har desværre været en teknisk fejl med flere spørgsmålsfiltre, som har resulteret i, at de aseksuelle ikke har fået stillet alle spørgsmål i undersøgelsen. Der vil derfor være flere grafer i analysen, hvor aseksuelle ikke indgår.

Den lille gruppe af interkønnede

I tidligere undersøgelser blandt LGBTI+ personer har det vist sig svært at få besvarelser fra interkønnede personer. Derfor har vi samarbejdet med Intersex Danmark, der har hjulpet med at dele undersøgelsen på deres Facebookside og i deres netværk. Intersex Danmark har desuden bidraget væsentligt til formuleringen af et særskilt spørgeskema målrettet interkønnede, da mange personer med variationer i køns karakteristika ikke nødvendigvis opfatter dem selv som LGBTI+ person.

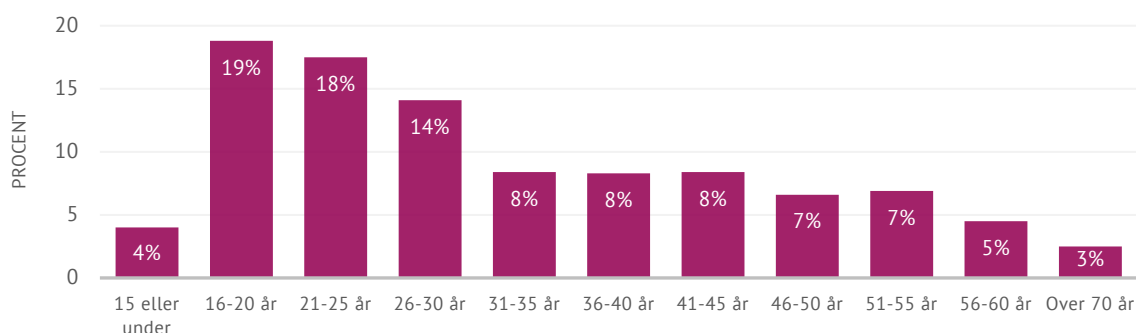
På trods af dette har vi samlet set kun fået 13 fulde besvarelser fra interkønnede. Som udgangspunkt er dette for lavt et antal til at kunne sige noget meningsfuldt om gruppen. Vi har dog valgt at inkludere deres besvarelser i alle figurer, dels fordi de 13 stemmer stadig er relevante at høre, og dels fordi stikprøven alligevel ikke forsøger at være repræsentativ for nogen LGBTI+ gruppe. Når man læser figurerne, skal man således være opmærksom på, at der er tale om meget få interkønnede personer.

Det lave antal af besvarelser fra interkønnede kan desuden opfattes som en særskilt pointe for denne undersøgelse, idet Intersex Danmark fortæller, at der er særlige udfordringer forbundet med at dyrke sport som interkønnet person, hvorfor mange interkønnede vælger ikke at dyrke sport og dermed muligvis ikke har opfattet undersøgelsen som relevant for dem at deltage i.

Alder og geografi

40% af respondenterne er under 26 år, 30% er 26-40 år, 22% er 41-55 år og blot 8% er over 55 år. Der er således en kraftig overvægt af unge, hvilket både kan skyldes, at de oftere dyrker idræt, samt at rekrutteringen i høj grad er foregået via sociale medier.

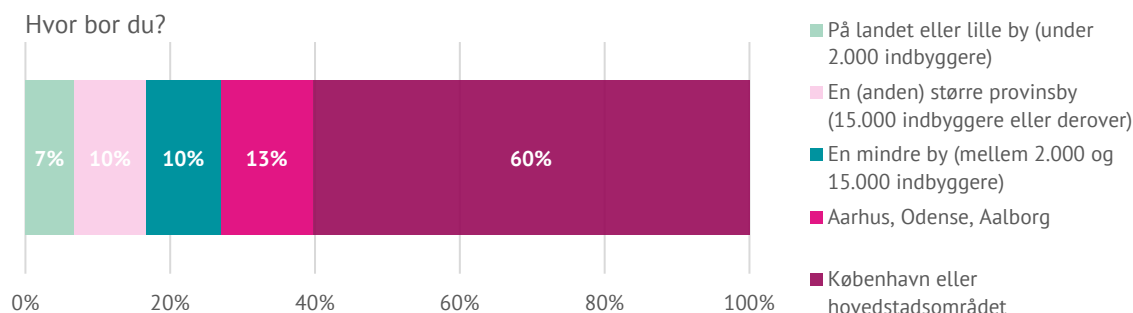
Figur 4: Andel af respondenter fordelt på aldersgrupper

N=841

Over halvdelen af alle respondenter bor i København eller hovedstadsområdet, 13% bor i Århus, Odense eller Aalborg, 10% i en større provinsby, 10% i en mindre provinsby og 7% på landet. Det kan formodes at flere LGBTI+ personer bosætter sig i større byer på grund af flere LGBTI+ tilbud. Samme tendens gør sig gældende for vores stikprøve.

Figur 5: Andelen af respondenter fordelt på bopæl

N=841

Udarbejdelse af spørgeskemaet

Spørgeskemaet til survey er udarbejdet med udgangspunkt i fortællingerne fra de 12 kvalitative interviews. Derudover er der inddraget betragtninger fra følgegruppen – både hvad angår spørgsmål om kønsidentitet, seksualitet og idræt. De potentielle udfordringer og oplevelser omkring sport og trivsel baserer sig således på et grundigt forarbejde, og det endelige spørgeskema er blevet testet af flere forskellige aktører.

For at sikre, at spørgsmålene er relevante for alle respondenter, er der udarbejdet variationer af dem, så hvert spørgsmål henvender sig til hhv. 1) personer med en anden seksuel orientering end heteroseksuel, 2) transpersoner og/eller non-binære personer og 3) personer med variationer i køns karakteristika. Det betyder, at i et spørgsmål som "Har du oplevet følgende udfordringer relateret til din seksuelle orientering?" er "seksuelle orientering" byttet ud med hhv. "kønsidentitet" og "variationer i køns karakteristika" for de relevante grupper. Resten af spørgsmålet fastholder samme ordlyd, så besvarelsene kan sammenlignes grupperne imellem. I nogle tilfælde er der dog tilføjet ekstra svarkategorier, som kun er relevante for transpersoner eller interkønnede. Respondenter, som tilhører flere kategorier, vil desuden få den relevante kombination af spørgsmål. En respondent som er transkønnet og biseksuel får derfor både spørgsmål om seksuel orientering samt spørgsmål om kønsidentitet.

Derudover er der enkelte spørgsmål, der kun er målrettet én eller to af de tre ovennævnte grupper, såsom spørgsmål til fysiske hjælpemidler til transpersoner.

FACEBOOK ANALYSE

Som afsluttende perspektiv udføres en analyse af sportsmiljøer på Facebook. Denne analyse har til formål at undersøge, hvordan der i online sportsmiljøer tales om LGBTI+ emner. Dette er relevant, idet ekskluderende adfærd uden for selve idrætsforeningerne også udgør en barriere for LGBTI+ personers motivation til at udøve sport, ifølge interviewpersoner.

Datagrundlag

Datamaterialet består af opslag, kommentarer og interaktioner på 262 relevante offentligt tilgængelige Facebooksider (se bilag 3). De 262 sider kan inddeles i fire overordnede kategorier: Fansider, lokale klubber/hold, nationale klubber/hold og sportsnyheder.

Datamaterialet er produceret i perioden 1. januar 2019 til 1. februar 2020, dvs. over 13 måneder. Det skal bemærkes, at vi har lavet selve indsamlingen lige efter den 1. februar 2020, hvilket betyder, at indhold som er blevet fjernet – eksempelvis fordi det er diskriminerende overfor LGBTI+ personer – ikke er inkluderet i denne analyse. Det betyder, at der potentielt har været mere problematisk indhold på siderne end det, vi finder.

Vi bruger ingen private profilers navne, og i analysen er selve Facebooksiderne anonymiseret.

Fra 1. januar 2019 til 1. februar 2020 har der været 120.000 opslag med tilhørende 1,7 mio. kommentarer (som ikke er blevet slettet) og 14,4 mio. interaktioner fordelt på de 262 sider.

Figur 6: Tabel over datagrundlag for analysen af sprog på Facebook

	Antal Facebooksider	Antal opslag	Antal kommentarer	Antal interaktioner
Fanklub	41	9.745	213.479	2.936.184
Lokal klub/hold	144	55.071	540.948	5.186.672
National klub/hold	52	23.463	279.148	3.220.309
Sportsnyheder	25	31.797	630.032	3.077.904
Total	262	120.076	1.663.852	14.421.069

Tekstanalyse af Facebookopslag og kommentarer

For at analysere indholdet på disse Facebooksider har vi gennemgået to faser. Den første fase handler om at kortlægge mængden af LGBTI+ relateret indhold på siderne. Her anvender vi en søgenøgle med 71 LGBTI+ relaterede ord (se bilag 4). Søgenøglen består af almindelige LGBTI+ betegnelser såsom 'transkøn', 'biseksuel' og 'LGBT', men også skældsord såsom 'svans', 'faggot' og 'lebbe'. Dermed får vi et overblik over, hvor meget LGBTI+ emner overhovedet bliver nævnt i online sportsmiljøer på Facebook, i det omfang indholdet opfanges af listen over nøgleord. Det er sandsynligt, at der mangler ord i søgenøglen, samt at der er opslag og kommentarer, der omhandler LGBTI+ grupper uden at bruge ord, der direkte indikerer dette. Dermed er undersøgelsens opgørelse sandsynligvis noget konservativ i forhold til, hvad emnet faktisk fylder på Facebooksiderne.

Anden fase består af en kvalitativ læsning og kategorisering af alle opslag og kommentarer, hvor et eller flere af søgeordene indgår. Hver besked kategoriseres ift. om den er negativt ladet overfor LGBTI+ grupper eller ej. Vi koder ikke, hvorvidt det er positivt eller neutralt, idet formålet med analysen er at undersøge omfanget og karakteren af den diskrimination, LGBTI+ personer møder i online sportsmiljøer. Den kvalitative kategorisering viser således, hvilke grupper der omtales særligt negativt, i hvilken forbindelse samt i hvilke online sportsmiljøer.

Til sidst analyseres udvalgte cases, herunder de sproglige mekanismer, der kan virke enten inkluderende eller ekskluderende overfor LGBTI+ personer.

Analysen har – ligesom spørgeskemaundersøgelsen – et kvantitativt design, men bidrager først og fremmest med kvalitativ viden om negativ eller diskriminerende sprog mod LGBTI+ personer på danske, sportsrelaterede Facebooksider.

A woman with her hair in a bun is climbing a rock wall. The background is a museum display of various human skulls and bones, with informational cards. The entire image has a pinkish-purple tint.

KAPITEL 3

ANALYSE AF UDFORDRINGER I IDRÆTSFORENIN- GER

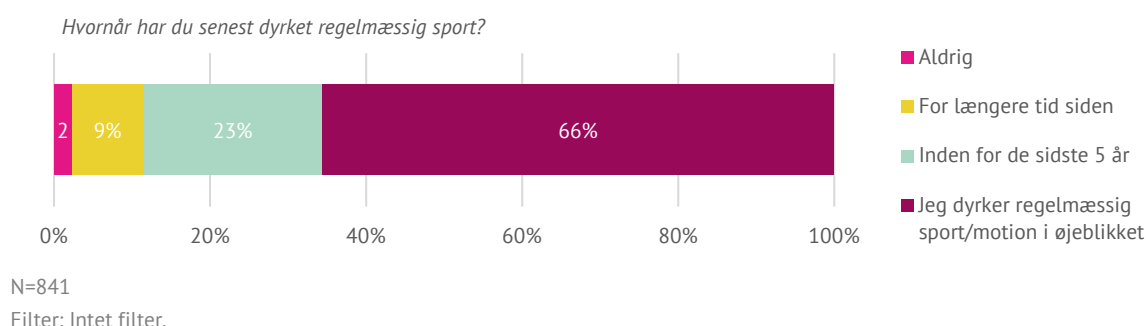
3.1 DELTAGELSE I SPORT & GENEREL TRIVSEL

Analysen er baseret på 841 spørgeskemabesvarelser fra LGBTI+ personer samt 12 kvalitative interviews med LGBTI+ personer og fagpersoner. I det indledende afsnit beskrives, hvor mange af spørgeskemarespondenterne, der dyrker sport, i hvilke sammenhænge samt inden for hvilke sportsgrene. Derudover analyseres den generelle trivsel målt på graden af inklusion i det sociale fællesskab, der hvor man dyrker idræt. Til sidst undersøges omfanget og konsekvenser af negative eller ekskluderende oplevelser.

DELTAGELSE I IDRÆTSLIVET

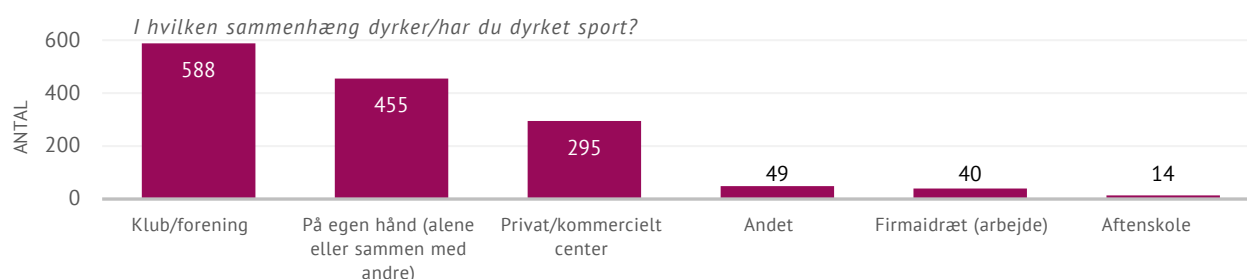
De LGBTI+ personer, der har besvaret surveyen, er i overvejende grad sportsaktive. To tredjedele af de 841 personer dyrker regelmæssigt sport, mens 23% har dyrket regelmæssigt sport indenfor de seneste 5 år. Det er således kun 11%, for hvem det er længere tid siden, eller som aldrig har dyrket regelmæssig sport. Det høje antal af aktive sportsudøvere skyldes formentlig, at disse særligt har været tilbøjelige til at ville deltagelse i en undersøgelse, der har fokus på idræt og foreninger. Samtidig er surveyen udsendt gennem en række sportsforeninger.

Figur 7: Andel respondenter fordelt på hvornår de dyrkede regelmæssig sport

I figur 8 nedenfor kan vi desuden se, at størstedelen af nuværende og tidligere aktive sportsudøvere, er eller var aktive i en klub eller forening. Dernæst er der mange, der dyrker sport på egen hånd eller i et kommercielt center – det kan eksempelvis være et fitnesscenter.

Figur 8: Antal af respondenter fordelt på hvor de dyrker sport

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til dem der på nuværende tidspunkt eller tidligere har dyrket regelmæssig sport.

Note: Der er i alt 1.441 besvarelser da mange har svaret mere end én svarkategori. "Andet" udgøres særligt af folk, der skriver, at de dyrker sport i forbindelse med deres uddannelse.

Ud af de nuværende sportsaktive personer, dyrker 6 personer sport på et professionelt plan. Resten gør det på hobby-plan. Derudover er det værd at bemærke, at 37% af de 588 personer, der dyrker eller har dyrket sport i en forening, svarer, at det er en forening målrettet LGBTI+ personer. Vi vil senere i analysen se, at dette har en stor betydning for den generelle oplevelse af inklusion.

I bilag 5 ses en liste over alle sportsgrene samt hvor mange respondenter, der dyrker eller har dyrket disse. De 10 mest dyrkede sportsgrene, blandt de personer som har besvaret survey, er opstillet nedenfor:

Figur 9: LGBTI+ personer, der har eller er aktive i en idrætsforening, fordelt på sportsgrene

Du svarede at du dyrker/har dyrket sport i en klub/forening. Hvilke former for sport dyrkede du? (Sæt gerne flere krydser)

Sportsgren	Antal besvarelser
Svømning	122
Fodbold	105
Badminton	97
Dans (alle former)	88
Gymnastik	80
Kampsport (boksning, karate, aikido, taekwondo, judo, brydning, fægtning)	79
Løb	74
Håndbold	67
Styrketræning	59
Yoga, afspænding, meditation	49

N=588

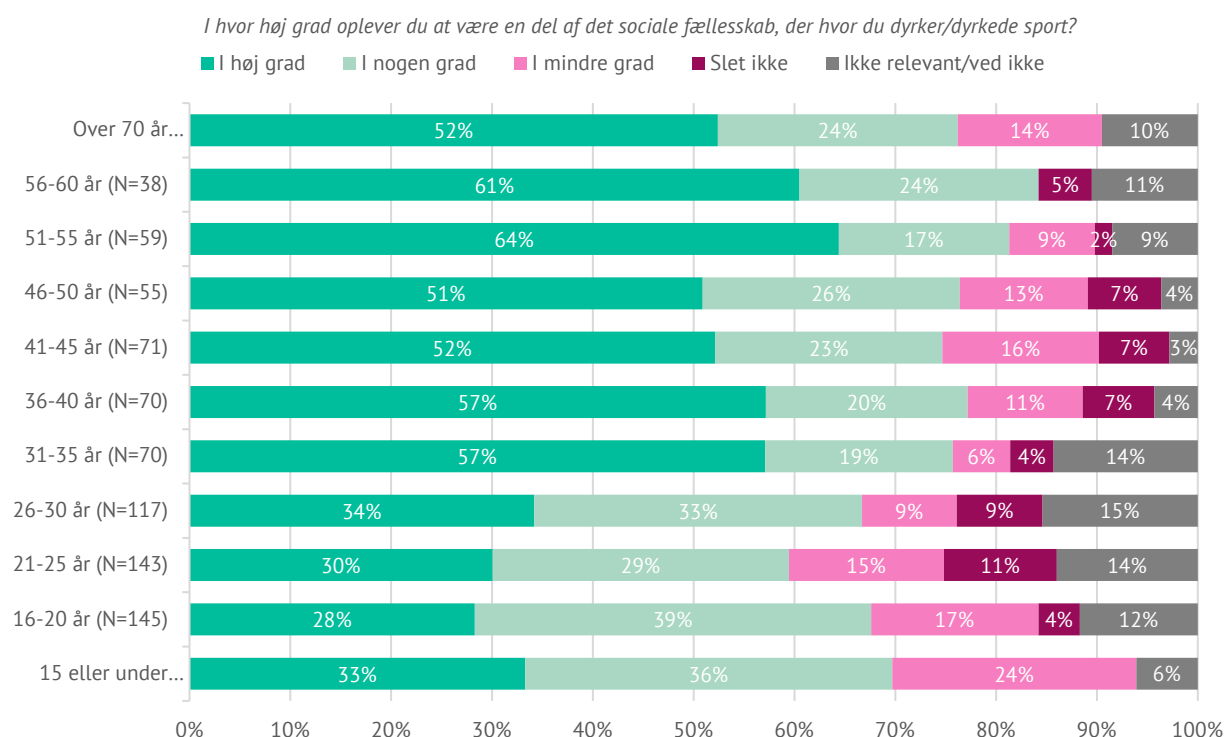
Filter: Spørgsmålet er stillet til dem der på nuværende tidspunkt eller tidligere har dyrket regelmæssig sport i en forening.

Note: Der er i alt 1.346 besvarelser idet mange har svaret mere end én svarkategori. Hver person har i gennemsnit svaret 2,3 sportsgrene.

GENEREL INKLUSION OG TRIVSEL

LGBTI+ personers oplevelse af inklusion i det sociale fællesskab er en vigtig parameter for at forstå deres trivsel i idrætsmiljøer. Det fremhæver flere af interviewpersonerne. Ud af de personer der dyrker sport, oplever 43% i høj grad at være del af det sociale fællesskab, der hvor de dyrker sport, mens 28% oplever det i nogen grad. 13% føler sig kun inkluderet i mindre grad, og 6% føler sig slet ikke som en del af fællesskabet under træning. Med udgangspunkt i dette spørgsmål om generel oplevelse af inklusion, analyseres forskelle på tværs af alder, bopæl samt seksuel orientering, kønsidentitet og variationer i køns karakteristika. Derudover på tværs af traditionelle foreninger og foreninger målrettet LGBTI+ personer.

Figur 10: Inklusion under træning fordelt på alder

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport.

Figur 10 viser, at det særligt er respondenterne under 30 år, der ikke oplever at være en del af det sociale fællesskab, der hvor de dyrker sport. Det er kun omkring en tredjedel i den aldersgruppe, der i høj grad oplever at være en del af det sociale fællesskab, og mellem hver femte og hver fjerde føler sig slet ikke eller i mindre grad som en del af fællesskabet. Den tilsyneladende udbredte oplevelse af eksklusion – og derved potentiel mistrivsel – blandt de unge kan hænge sammen med, at der særligt i den aldersgruppe er mange bekymringer og udfordringer forbundet med at være LGBTI+ person.

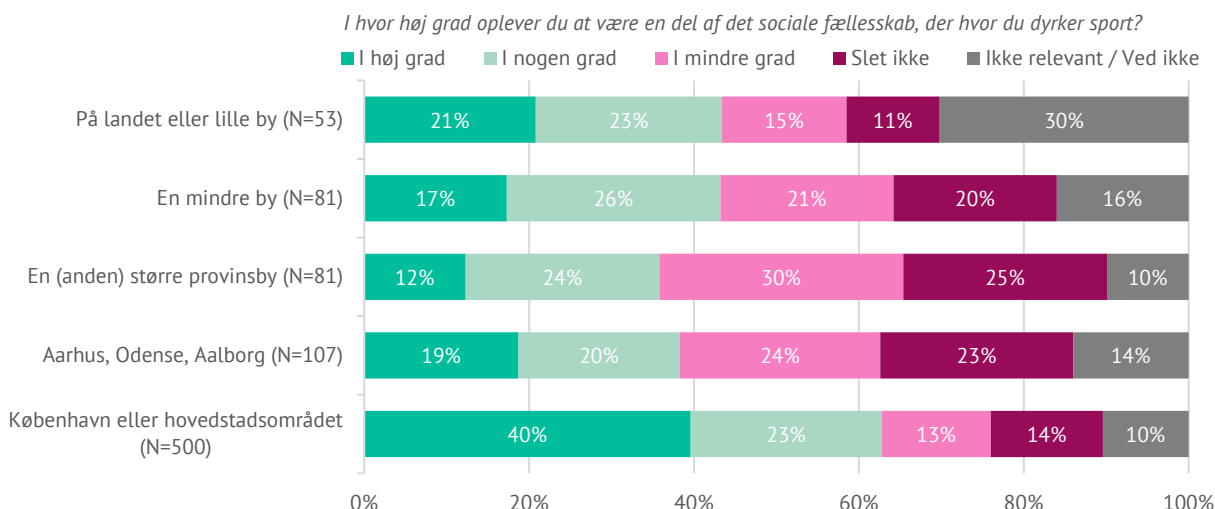
Oplevelser af eksklusion i idrætsmiljøer tidligt i livet kan medføre, at man afholder sig fra at deltage i idræt senere i livet. En spørgeskemarespondent skriver følgende:

Jeg blev mobbet i omklædningen i idræt i hele folkeskoletiden, hvilket resulterede i, at jeg aldrig har følt mig velkommen i nogle former for idrætsfællesskaber - særligt ikke holdsport (Homoseksuel person, uafklaret køn, 30 år, spørgeskema)

Det kan således være afgørende for senere deltagelse i idrætsfællesskaber, hvorvidt man i folkeskolens idrættimer har haft negative erfaringer med at være LGBTI+ person. Der behøves således indsatser rettet mod unge LGBTI+ personer, hvis der generelt skal skabes større inklusion af gruppen i idrætsmiljøer.

Udover alder er der store forskelle i graden af inklusion under træning afhængigt af, hvorhenne i landet man bor. Det fremgår af figur 11 nedenfor.

Figur 11: Inklusion under træning fordelt på bopæl

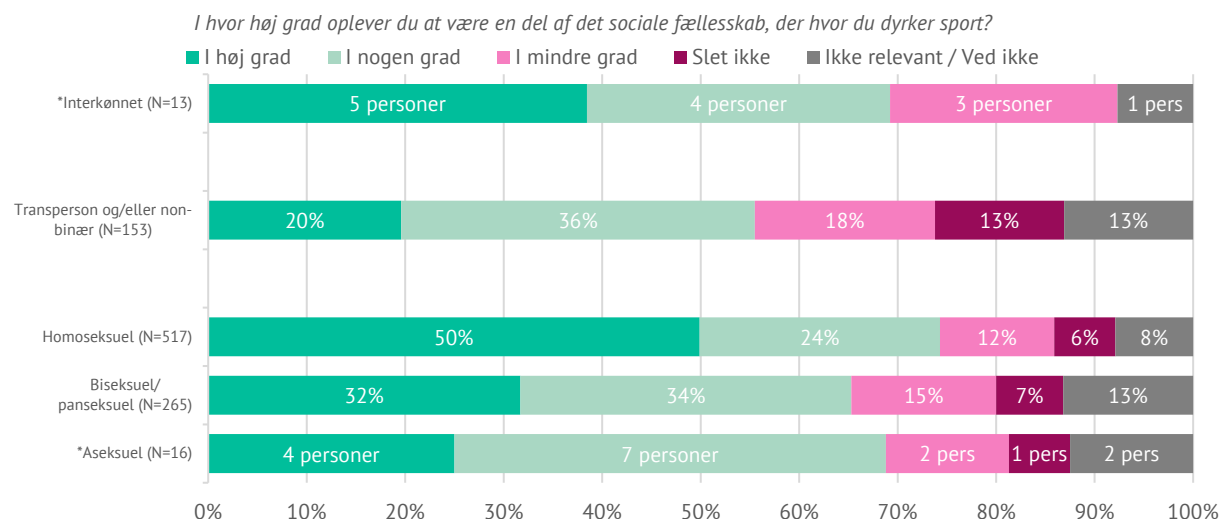
N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport.

I København og hovedstadsområdet er der flest, der svarer, at de føler sig som en del af det sociale fællesskab, og "kun" 14% oplever slet ikke at være en del af fællesskabet. Forskellen på hovedstaden og resten af landet kan blandt andet hænge sammen med, at der generelt bor flere LGBTI+ personer i hovedstadsområdet, og at der dermed er større sandsynlighed for, at andre på holdet er LGBTI+ personer, hvilket kan bidrage til et mere inkluderende sportsmiljø. Samtidig er der flere i hovedstadsområdet, der dyrker sport i foreninger målrettet til LGBTI+ personer (40% mod 3% i de øvrige landsdele).

Vi finder ligeledes betydelige forskelle mellem forskellige LGBTI+ grupper, hvilket kan ses i figur 12 nedenfor.

Figur 12: Inklusion under træning fordelt på LGBTI+ grupper

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport.

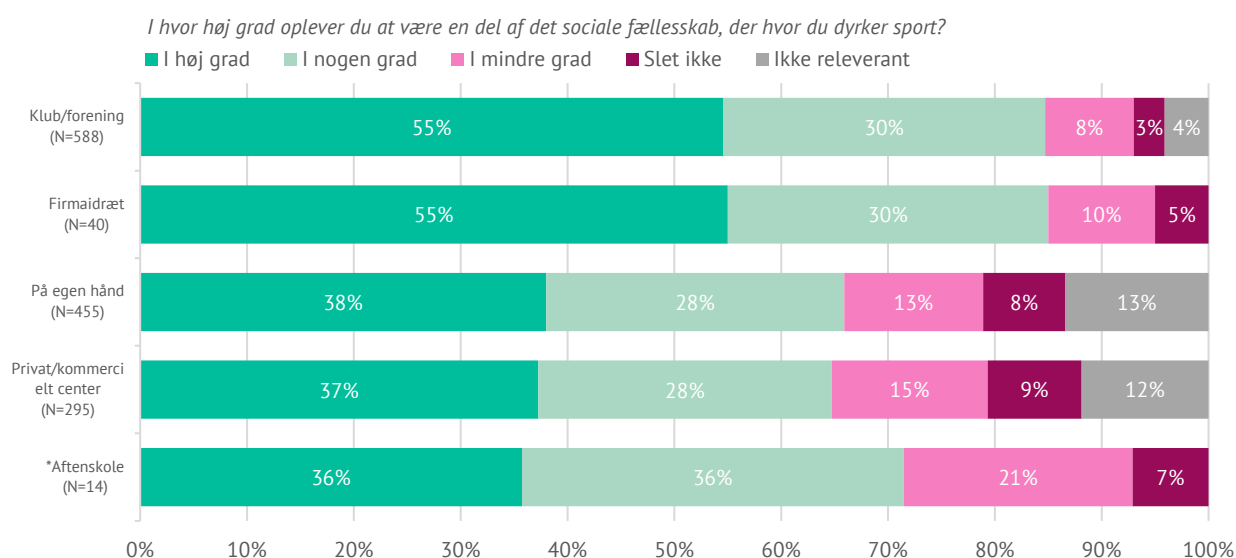
Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Figur 12 viser, at halvdelen af de homoseksuelle i høj grad oplever at være del af det sociale fællesskab under træning eller kamp, der hvor de dyrker sport. Dette tal er kun 20% for transpersoner og/eller non-binære personer, og hver tredje oplever slet ikke, eller kun i mindre grad, at være en del af det sociale fællesskab. Denne gruppe er den, der oplever den laveste grad af inklusion. Omkring to ud af tre biseksuelle/panseksuelle oplever i høj eller nogen grad at være del af fællesskabet, og omkring hver femte oplever det i mindre grad eller slet ikke.

Antallet af interkønnede og asekuelle, der har besvaret spørgeskemaet, er meget små, og resultaterne skal ligesom ved de øvrige resultater, kun ses som udtryk for netop deres oplevelser – ikke en generel tendens (se kapitlet ”Metode og tilgang”). Blandt de asekuelle, oplever 11 ud af 16 i høj grad eller nogen grad at være inkluderet, mens 9 ud af de 13 interkønnede i høj eller nogen grad oplever at være del af fællesskabet – ingen af de interkønnede oplever slet ikke at være en del af fællesskabet.

Det er særligt respondenter, der dyrker sport i en klub eller forening, der oplever at være en del af det sociale fællesskab. Det vises i Figur 13 nedenfor. Her ser vi, at 55% af de respondenter, der dyrker sport i en forening, i høj grad føler sig som en del af fællesskabet. Respondenter, der dyrker sport i firmaidræt, har omkring samme grad af inklusion. Blandt dem, der svarer at dyrke sport på egen hånd, i kommercielt center eller på aftenskoler, føler 36%-38% sig i høj grad som en del af fællesskabet. Det lader således til, at foreninger har særligt potentiale til at skabe inkluderende fællesskaber.

Figur 13: Inklusion under træning fordelt på hvor man dyrker sport

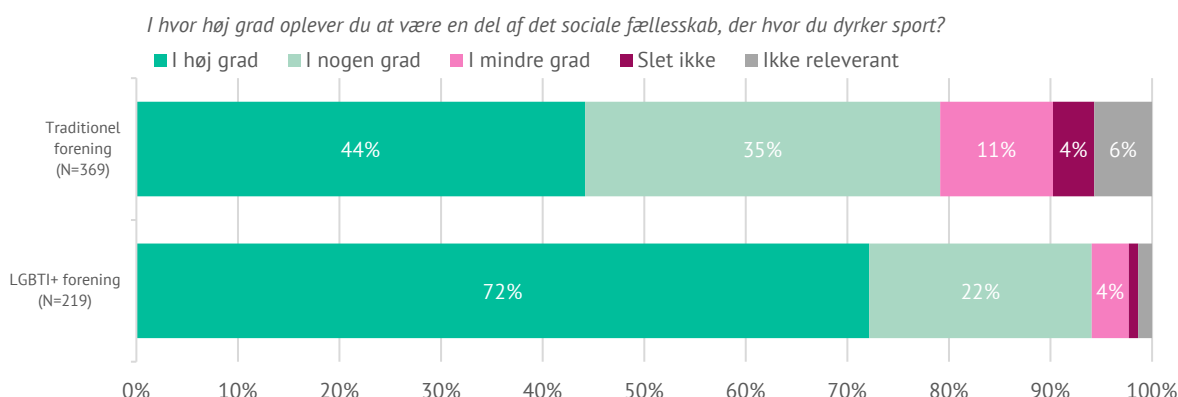

N=822

Filter: En person kan svare flere kategorier. Der er 1.401 besvarelser i alt.

Figur 14 nedenfor viser, at det ligeledes er afgørende for oplevelse af inklusion, hvorvidt der trænes i traditionelle foreninger eller foreninger målrettet LGBTI+ personer. Blandt respondenter, der dyrker sport i en forening målrettet LGBTI+ personer, svarer 72%, at de i høj grad føler sig som en del af fællesskabet under træning. Blandt dem, der træner i en traditionel forening, er det 44%. Det tyder på, at der er elementer fra foreninger målrettet LGBTI+ personer, der bidrager til at skabe et mere inkluderende miljø. Blandt andet, at der vil være mange andre LGBTI+ personer samt at klubben har en tydelig LGBTI+ politik.

Figur 14: Inklusion under træning fordelt på foreninger målrettet LGBTI+ personer og traditionelle foreninger

N=588

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport i en forening. I undersøgelsen er der i alt 588 personer, der dyrker sport i en forening, der er 17 personer, der svarer at de ikke ved om det er en forening, der er målrettet LGBTI+ personer. Disse personer er sorteret fra, hvorfor N bliver 571 fremfor 588.

Det sociale fællesskab *udenfor* træning

Der er ligeledes spurgt ind til, i hvor høj grad LGBTI+ personer føler sig som en del af det sociale fællesskab *udenfor* træning – eksempelvis i omklædningsrummet eller efter træning. Her svarer omkring en tredjedel, at de enten i mindre grad eller slet ikke føler sig som en del af fællesskabet. LGBTI+ personer i undersøgelsen oplever således i mindre grad at være end del af det sociale fællesskab *udenfor* træningen, sammenlignet med *under* træningen. Dette kan hænge sammen med, at der ikke altid er et socialt fællesskab udenfor træningen.

I bilag 6 ses grafer for inklusion *udenfor* træning fordelt på de samme parametre som ovenfor; alder, bopæl, seksuel orientering, kønsidentitet og hvorvidt man er interkønnet. Her finder vi ligeledes tendens til, at personer under 30 år, personer som ikke bor i hovedstadsområdet samt transpersoner og/eller non-binære i mindre grad oplever at være del af det sociale fællesskab udenfor træning.

EKSKLUDERENDE OPLEVELSER

Vi har spurgt de personer, der regelmæssigt dyrker idræt, hvorvidt de indenfor de seneste to måneder har oplevet en række forskellige udfordringer. Det giver et billede af eksklusion, som LGBTI+ personer for nyligt har oplevet i forbindelse med sport. Vi har ikke opdelt tabellen ift. om personerne dyrker sport i traditionelle idrætsforeninger, idrætsforeninger målrettet LGBTI+ personer eller private centre, idet der ikke er store forskelle på tværs af idrætssteder.

Figur 15: Ekskluderende oplevelser blandt LGBTI+ personer, der dyrker regelmæssigt idræt (procent der svarer "ja", antal for interkønnede)

Har du inden for de sidste to måneder oplevet følgende i forbindelse med dine sportsaktiviteter på grund af din seksuelle orientering / kønsidentitet / variation i køns karakteristika?

	Biseksuel eller panseksuel	Homoseksuel	Transpersoner og/eller non-binære	Interkønnede (antal)
At blive stillet ubehagelige spørgsmål om din seksuelle orientering / kønsidentitet / variation i køns karakteristika	14%	4%	22%	0
At blive talt ned til	7%	4%	15%	1
At blive holdt uden for det sociale fællesskab	5%	4%	16%	0
At blive mobbet	3%	1%	5%	0
N	148	383	85	7

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker regelmæssigt sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering. Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål i surveyen, hvor første svarkategori er den eneste der ændrer sig fra de tre spørgsmål alt efter hvilken LGBTI+ gruppe man tilhører.

At blive stillet ubehagelige spørgsmål om ens seksuelle orientering eller kønsidentitet er den udfordring, som flest LGBTI+ personer oplever, når de dyrker sport. Selvom det ikke nødvendigvis er med dårlige intentioner, at holdkammerater, trænere eller andre i klubben spørger ind til disse emner, kan det føles ubehageligt og skabe en følelse af eksklusion, fortæller et par af interviewpersonerne. 22% af de trans- og/eller non-binære personer, 14% af de biseksuelle eller panseksuelle og 4% af de homoseksuelle i undersøgelsen har oplevet denne udfordring inden for de seneste to måneder. Blandt respondentgruppen er det således mest udbredt blandt transpersoner, mens det ikke markant mindre for de homoseksuelle i undersøgelsen. Alligevel skriver en respondent fra spørgeskemaundersøgelsen hvordan han bevidst har valgt at dyrke idræt i en LGBTI+ forening:

Jeg har bevidst valgt at dyrke idræt i en LGBTI+ forening for at undgå ubehagelige spørgsmål mv. og for at være sammen med ligesindede. Vi har været til turneringer med heteroer, og er altid blevet vel modtaget, så ingen dårlige oplevelser der (Homoseksuel mand, 46 år, spørgeskema)

Dermed kan frygten for at opleve ubehagelige spørgsmål føre til, at nogle vælger at deltage i foreninger med andre LGBTI+ personer.

'At blive talt ned til' samt 'at blive holdt uden for det sociale fællesskab' er de næstmest afrapporterede udfordringer. Blandt de homoseksuelle, biseksuelle og panseksuelle, oplever 4-7% at blive hhv. talt ned til og holdt uden for det sociale fællesskab, mens det gælder for 15-16% af trans- og/eller non-binære personer. Det er selvsagt ekskluderende at blive talt ned til eller mobbet, og derfor fremstår det som en betydelig udfordring, når omkring hver sjette transperson og/eller non-binære person i undersøgelsen har oplevet dette inden for de seneste to måneder.

En person fra spørgeskemaundersøgelsen skriver:

Jeg dyrkede roning længe, på et tidspunkt på konkurrenceplan med 4-5 træningsgange om ugen. Der opstår drengefællesskaber, som meget dyrker det maskuline på en lidt usund måde. Man skal være "en af drengene", og hvis man træder uden for den norm står man meget alene med det som individ. Det kunne derfor klæde idrætsforeninger at have kompetencerne til at kunne bryde op i de her fællesskaber og inkludere LGBTI+ personer. Både ved at kunne irrettesætte ekskluderende adfærd men samtidig støttende ved at skabe nye fællesskaber og være åben og inviterende over for LGBTI+ personer i al almindelighed (Homoseksuel mand, 24 år, spørgeskema)

Det kan altså være svært at skulle passe ind i de eksisterende normer og det kan opleves som en stor udfordring, hvis klubben ikke gør noget aktivt for at inkludere LGBTI+ personer.

En meget lille andel (1-5%) har oplevet mobning inden for de seneste 2 måneder. Mobning må dog ses som en mere alvorlig udfordring, så selv det lave antal kan siges at være for højt.

KONSEKVENSER AF EKSKLUDERENDE OPLEVELSER

Spørgsmål omkring eksklusion er ligeledes blevet stillet til respondenter, der har været aktive i en idrætsforening, men ikke længere er det. Sammenlignes figur 15 og 16 ser vi, at andelen af personer, der har haft ekskluderende oplevelser, er større blandt LGBTI+ personer, der ikke længere er aktive i en idrætsforening. Blandt disse respondenter er det eksempelvis 44% af transpersoner og/eller non-binære personer, 20% af de homoseksuelle samt 17% af de biseksuelle/panseksuelle, der har oplevet at blive holdt udenfor det sociale fællesskab. Dette tyder altså på en tendens til at ekskluderende adfærd i form af at blive talt ned til eller holdt udenfor fællesskabet med nogen sandsynlighed kan medføre at personer stopper til idræt – og muligvis ikke vender tilbage.

Figur 16: Ekskluderende oplevelser blandt LGBTI+ personer, der har været aktive i en idrætsforening, men ikke længere er det

Oplevede du følgende i din idrætsforening på grund af din seksuelle orientering / kønsidentitet / variationer i køns karakteristika?

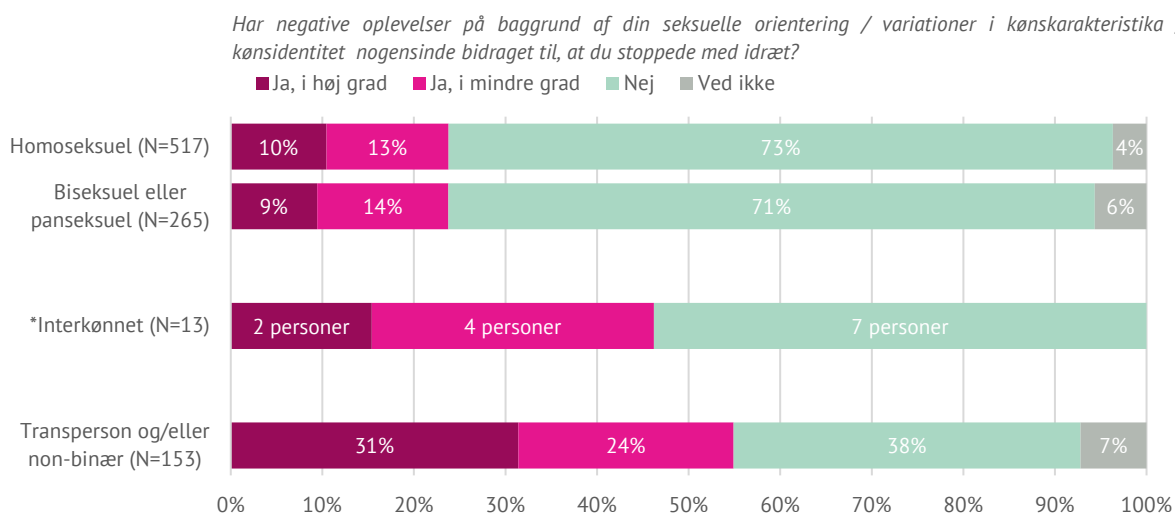
	Biseksuel eller pans- eksuel	Homoseksuel	Transpersoner og/el- ler non-binære	Interkønnede (an- tal)
At blive talt ned til	12%	11%	20%	0
At blive holdt uden for det sociale fællesskab	17%	20%	44%	1
At blive mobbet	5%	7%	12%	0
N	76	85	41	3

Filter: Spørgsmålet er kun stillet til LGBTI+ personer, der har været aktive i en idrætsforening inden for de seneste 5 år eller for længere tid siden, men som ikke er nuværende aktive.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering. Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål i surveyen, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

Figur 17 nedenfor viser desuden, at mange LGBTI+ personer angiver, at negative oplevelser på baggrund af deres seksuelle orientering, kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika på et tidspunkt i deres liv har bidraget til, at de stoppede med at dyrke en sport.

Figur 17: Betydning af negative oplevelser forbundet med seksuelle orientering / variationer i køns karakteristika / kønsidentitet ift. at stoppe med idræt

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker eller har dyrket sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

For 23% af bi-, pan- og homoseksuelle har negative oplevelser på baggrund af deres seksualitet i større eller mindre grad bidraget til, at de på et tidspunkt stoppede til en sport. Det er samtidig omkring halvdelen af de interkønnede og de trans- og/eller non-binære respondenter, der er stoppet til en sport grundet negative oplevelser vedrørende variationer i køns karakteristika eller kønsidentitet. Det er altså ikke usædvanligt, at ekskluderende oplevelser resulterer i, at LGBTI+ personer stopper med at dyrke en sportsgren.

OPSUMMERING PÅ DELTAGELSE & TRIVSEL

Ovenstående resultater viser, at mange af respondenterne har oplevet at blive ekskluderet fra fællesskabet – og mange har for nyligt oplevet at blive talt ned til på grund af sin seksuelle orientering eller kønsidentitet. Hver femte respondent, der dyrker sport, svarer, at de kun i lav grad eller slet ikke føler sig som en del af det sociale fællesskab. Hvis dette antages at have betydning for personernes trivsel i idrætsmiljøer, så er resultatet udtryk for en relativt høj grad af mistrivsel blandt de LGBTI+ personer, der indgår i undersøgelsen.

Blandt respondenterne er der forskelle på, hvem der oftest oplever at være ekskluderet. Der er en tendens til, at LGBTI+ personer under 30 år samt de, der bor udenfor hovedstadsområdet, sjældnere føler sig inkluderet i fællesskabet, der hvor de dyrker sport. Derudover er der især blandt transpersoner og/eller non-binære personer mange, der kun i lav grad eller slet ikke oplever at være inkluderet i fællesskabet. Negative og ekskluderende oplevelser har endvidere haft den konsekvens, at en andel respondenter på et tidspunkt har valgt at stoppe til en sport. Eksklusion og mistrivsel har således direkte effekt på LGBTI+ personers deltagelse i idrætslivet.

For at danne grundlag for udvikling af initiativer må man dog også se nærmere på, hvilke konkrete barrierer og udfordringer LGBTI+ personer møder i forbindelse med idrætsforeninger. De følgende afsnit uddyber derfor LGBTI+ personers udfordringer forbundet med hhv. sprog og fordomme, bekymring om åbenhed, omklædningsituationer, juridisk køn og kropsligt ubehag samt manglende viden og oplysning.

3.2 SPROG & FORDOMME

Tidligere studier har vist, at LGBTI+ personer kan opleve minoritetsstress som følge af stigmatiserende homo-, bi- og transfobisk sprog¹⁰. Blandt personerne i denne undersøgelse fremstår sprog og omgangstone i sportsforeningerne ligeledes som vigtigt for personernes trivsel. En homoseksuel mand beskriver f.eks., hvordan der bruges homofobiske tilråb under håndboldkampe og hvordan det påvirker ham:

Når man brænder en afslutning på en dårlig målmand, så kunne de godt sige "åh fucking bøsse-
serøv" eller "det var et bøsseskud". Ikke fordi at det var rettet imod mig - for folk har altid været
super søde - men man fik alligevel den der klump i maven
(Homoseksuel mand, 24 år, interview)

Selvom der ikke blev råbt ad interviewpersonen, og selvom det ikke nødvendigvis var et overlagt homofobisk udråb, så får det en negativ betydning for personens oplevelse af at være en homoseksuel mand på holdet. Dette kapitel beskriver respondenternes oplevelser med nedsættende sprog og jokes om LGBTI+ personer. Derudover beskrives oplevelser med fordomme og om at blive fejkønnet.

NEDSÆTTENDE SPROG OG JOKES

Figur 18 nedenfor viser, at mindst to tredjedele af hver LGBTI+ gruppe har oplevet nedsættende ord eller jokes i en idrætsforening. Nedsættende udtalelser rettet direkte mod den enkelte person opleves sjældnere, men omkring hver fjerde homoseksuelle, biseksuelle og panseksuelle, samt mere end hver tredje transperson og/eller non-binær person, har oplevet dette.

Figur 18: Oplevelser med sprog for LGBTI+ grupper

I hvilket omfang har du, i forbindelse med sport i en idrætsforening, oplevet følgende: (Procenterne viser andelen, der har svaret enten 'i høj grad' 'nogen grad' eller 'lav grad' til spørgsmålet)

	Homoseksuel	Biseksuel/ panseksuel	Transperson og /eller non-binær	Interkønnet (antal)
Nedsættende ord eller jokes om homoseksualitet eller biseksualitet / personer med variation i køns karakteristika / transpersoner eller non-binære personer	67%	82%	69%	4
Nedsættende ord om din seksualitet / variation i køns karakteristika / kønsidentitet rettet imod dig	23%	27%	40%	1
Antagelser om, at du er særligt god eller dårlig til en sport pga. din seksualitet / variation i køns karakteristika / kønsidentitet	32%	31%	44%	2
At blive fejkønnet af trænere eller holdkammerater	-	-	79%	3
N	386	177	93	6

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker eller har dyrket sport i en forening.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering. Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører. Note: "-" indikerer at en LGBTI+ gruppe ikke er blevet stillet et givent delspørgsmål.

¹⁰ Lick, D. J., Durso, L. E., & Johnson, K. L. (2013). Minority stress and physical health among sexual minorities. *Perspectives on Psychological Science*, 8(5), 521-548

Nedladende sprog relateret til seksuel orientering, køn og krop er således et udbredt problem på tværs af LGBTI+ grupper i idrætsforeninger. Interviewpersoner fortæller, at det særligt er ord som 'bøsse', 'bøsseføv', 'homo' og 'svans', der er udbredt, og både under træningssituationer, kampe, i omklædningsrummet og andre steder. Ordene og tilråbene er sjældent rettet mod den enkelte LGBTI+ person, som citatet ovenfor også illustrerede, men bruges som generel del af sproget. En respondent skriver:

'Bøsse', 'homo' og 'gay' bliver slynget rundt - specielt blandt de yngste atleter. Det er latterligt hårdt at vokse op med bevidstheden om, at man skal være helt kold udenpå, når de ord bliver brugt negativt - for ellers kunne man jo blive afsløret. Men ordene stikker indeni, hver gang - man bliver bare bedre og bedre til at holde paraderne oppe
(Homoseksuel mand, 20 år, spørgeskema)

Andre respondenter beskriver lignende erfaringer, samt et socialt pres for at være overbærerne overfor jokes og latterliggørelse. Mentaltræner i HIK påpeger desuden, hvordan der opstår et homo-, bi- og transfobisk miljø i eksempelvis fodboldklubber, hvor ord som 'bøsse' bliver synonym med at være svag, dårlig eller forkert. Dette beskriver han som en indarbejdet del af kulturen i fodbold, der eksisterer på alle niveauer, både blandt fans, spillere og trænere. Han fremhæver i den forbindelse træneres rolle:

Trænere har været vant til at bruge de her ord. De har været vant til at sige "gay" eller "bøsseføv" eller "svans". Så der ligger også et stykke arbejde for trænerne i at blive opmærksomme på, hvad de siger. At erkende, at de skal være rollemodeller for at ændre en kultur, der ekskluderer
(Mentaltræner HIK)

Flere interviewpersoner beskriver oplevelser med trænere og andre former for autoriteter som anstiftere til nedsættende sprogbrug og humor. Når autoriteter i idrætsforeninger gør brug af homo-, bi- eller transfobisk sprog og humor, legitimeres den nedsættende jargon blandt spillere og i foreningen generelt. Undersøgelsens resultater peger således på, at indsatser mod homofobisk og transfobisk sprogbrug skal rettes mod flere dele af foreningslivet.

FORDOMME OG ANTAGELSER

Figur 18 ovenfor viser, at 44% transpersoner og/eller non-binære personer møder antagelser om, at deres evner i sport er særligt gode eller dårlige som resultat af deres kønsidentitet. Hver tredje person i de resterende LGBTI+ grupper oplever samme fordomme relateret til seksualitet og variationer i køns karakteristika. Blandt gruppen af respondenter er det således relativt udbredt at møde fordomme om sammenhænge mellem sportslig præstation og seksualitet, køns karakteristika eller kønsidentitet. En af disse fordomme er sammenhænge mellem seksualitet og præstationsevner, hvilket også fremgik af det før omtalte bi- og homofobiske sprogbrug. En homoseksuel mand fortæller:

Jeg føler mig egentlig som atlet, men jeg føler mig også som en rigtig mand. Bare fordi man er homoseksuel kan man også godt dyrke sport på højt niveau og man kan også godt kaste en bold som alle andre kan. Man kan sgu godt give nogle tæsk ude på banen. Men det er en sjov barriere det der med at de tænker at man har lidt for løse håndled til at kunne kaste og det er en mærkelig idé der er bygget oppe i hovedet, selvom det reelt overhovedet ikke er sådan
(Homoseksuel mand, 24 år, interview)

Interviewpersonen henviser til en fordom om, at homoseksuelle mænd ikke er rigtige mænd og således svage eller dårlige til fysiske sportsgrene. Omvendt møder flere lesbiske kvinder fordomme om, at de skulle være særligt gode til bestemte sportsgrene:

Som ung var det en udbredt antagelse, at lesbiske, som spillede fodbold, var typisk bedre end heteroseksuelle kvinder. Det lå implicit i luften. Lesbiske havde et andet drive og aura omkring sig - mere konkurrenceprægede og kunne være lidt frygtindgydende. Måske er det anderledes i dag - det ved jeg ikke - men sådan var det at spille ungdomsfodbold for 15-20 år siden (Bi- eller panseksuel kvinde, 30 år, spørgeskema)

Her beskrives en fordom om, at lesbiske kvinder præsterer bedre i sport end heteroseksuelle kvinder, fordi de er mere 'konkurrenceprægede' eller 'frygtindgydende' – stereotype maskuline karakteristika. Fordomme om seksualitet hænger således sammen med generelle kønsstereotype antagelser om mænds overlegenhed i sport. En homoseksuel mand vurderes som mindre maskulin, og dermed også dårligere i sport, mens en homoseksuel kvinde opfattes som mere maskulin og deraf bedre til sport.

Interviewpersoner fremhæver ligeledes, at der eksisterer fordomme om, hvilke sportsgrene der er henholdsvis 'maskuline' og 'feminine'. Det medfører at mænd, der dyrker 'feminin sport' som dans og kunstsport, forventes at være homoseksuelle, og det samme gør kvinder, der dyrker 'maskuline sportsgrene', såsom håndbold eller fodbold.

Der er også særlige fordomme knyttet til kønsidentitet og sportspræstation. Disse hænger ofte sammen med transpersoners brug af hormoner, men bunder i samme kønsstereotype antagelser. Det vil blive belyst i afsnittet 'juridisk køn'.

KØNSIDENTITET OG PRONOMENER

Figur 18 ovenfor viser, at 79% af de transpersoner, der har besvaret surveyen, har oplevet at blive fejlkønnet – altså tiltalt forkert i forhold til deres køn. Også 3 ud af 6 personer født med variationer i køns karakteristika angiver at have oplevet dette. Et eksempel på fejlkønning kan være, at en transkvinde omtales 'han', eller at en non-binær person får tilråbet 'kom så piger' af en medspiller. Dette fortæller blandt andet en non-binær person om:

Jeg har ikke fortalt, jeg er nonbinær, fordi jeg er bange for at blive gjort grin med. Ingen ved, at de fejlkønner mig. Jeg er ikke tryk nok til at fortælle dem om mine tanker omkring køn
(Biseksuel, non-binær person, 32 år, spørgeskema)

Interviewpersonen har således ikke fortalt de andre på holdet om deres kønsidentitet. Der er også åbne transpersoner, der oplever at blive fejlkønnet, fordi andre spillere eller trænere glemmer det. Dette, kombineret med nedsættende ord og jokes samt fordomme om præstationsevner, udgør tilsammen en afgørende udfordring for transpersoner og/eller non-binære personers deltagelse og trivsel i idrætsforeninger.

OPSUMERENDE OMKRING SPROG OG FORDOMME

Sproget og fordommene har stor betydning for respondenternes oplevelse af tilhørsforhold og trivsel i idrætsforeningerne. Den mest udbredte oplevelse blandt respondenterne er nedsættende jargon omkring homoseksualitet, biseksualitet, transpersoner og personer med variationer i køns karakteristika. Selvom dette ofte ikke er møntet på respondenterne selv, kan det opleves som ubehageligt og sårende, imens det kan skabe en situation, hvor nogle LGBTI+ personer ikke er trygge ved at være åbne omkring deres seksualitet, kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika,

Endnu mere alvorligt er det naturligvis, at mange også oplever negative kommentarer direkte rettet imod sig, og at mange må kæmpe med fordomme om deres evner inden for sport på baggrund af deres seksuelle orientering eller kønsidentitet. Samlet set tegner resultaterne et billede af, at en bekymrende stor andel af personerne i denne undersøgelse må acceptere nedsættende og diskriminerende sprogbrug, hvis de vil deltage i sportsaktiviteter.

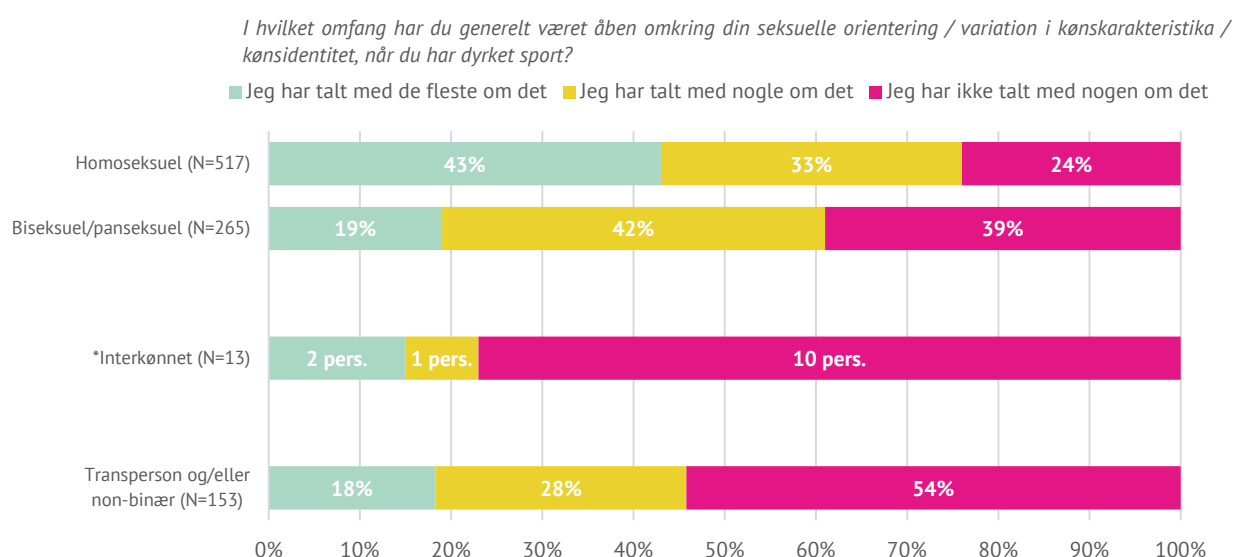
3.3 BEKYMNINGER OM ÅBENHED

En udbredt bekymring blandt undersøgelsens interviewpersoner er, hvordan holdkammerater og andre i idrætsforeningen vil reagere, hvis de er åbne omkring deres seksuelle orientering eller kønsidentitet. Derfor har vi i spørgeskemaundersøgelsen spurgt ind til, hvorvidt respondenter er åbne omkring at være LGBTI+ person, om bekymringer afholder dem fra at være åbne, samt hvad åbenhed har haft af betydning for dem, der vælger eller ikke kan undgå at være åbne. Det er vigtigt at påpege, at det ikke nødvendigvis opleves negativt for den enkelte *ikke* at være åben om disse forhold. Eksempelvis kan en transkvinde foretrække at blive opfattet som cis-kvinde af holdkammerater, og derfor ikke have lyst til at være åben om et privat anliggende som køn. Det understreger, hvor kompleks en problemstilling det er at kortlægge barrierer og udfordringer, da inklusion kan handle om mange forskellige aspekter og desuden opleves forskelligt fra person til person.

ÅBENHED BLANDT SPORTSAKTIVE LGBTI+ PERSONER

Figur 19 viser at 76% homoseksuelle i undersøgelsen har talt med de fleste eller nogle om deres seksualitet, der hvor de dyrker sport. Det samme har 61% af de biseksuelle og panseksuelle. Blandt transpersoner og non-binære har 43% enten talt med de fleste eller nogle om deres seksualitet, mens 3 ud af 13 interkønnede har. Mere end halvdelen af transpersoner og non-binære samt 10 ud af 13 interkønnede har således ikke fortalt nogen om deres kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika, der hvor de dyrker sport. Figuren peger dermed på, at en større andel homoseksuelle er åbne om deres seksualitet, mens interkønnede, transpersoner og/eller non-binære personer ikke i ligeså høj grad er åbne over for andre i sportssammenhænge. Det samme gælder de bi- og panseksuelle, her er det kun 19% af undersøgelsens respondenter der er åbne overfor de fleste, hvilket er ligeså få som blandt de transkønnede og non-binære personer. De 39%, der ikke har talt med nogen om deres seksualitet, vidner om, at det kan være vanskeligere at tale om bi- og panseksualitet fremfor om homoseksualitet i sportssammenhænge.

Figur 19: Åbenhed om LGBTI+ identitet fordelt på LGBTI+ grupper

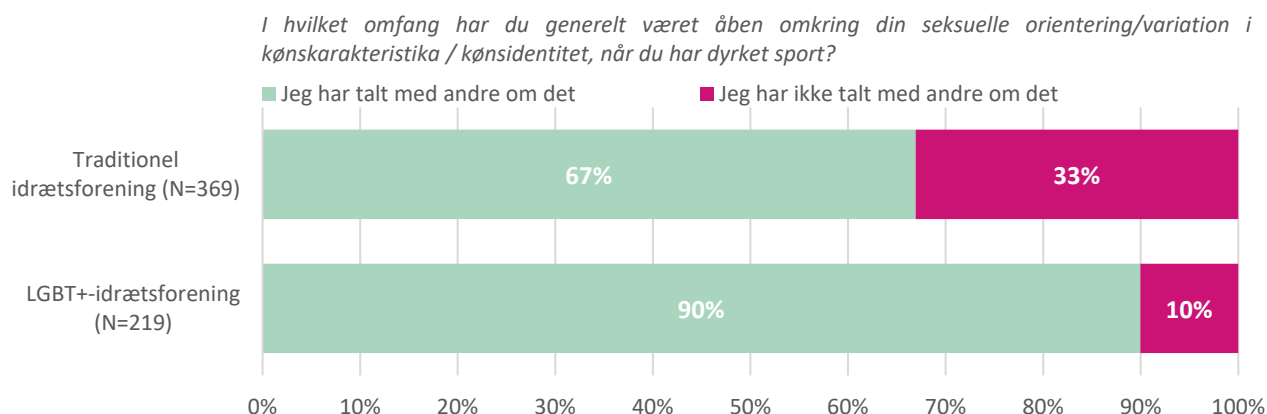
N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering. Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

Figur 20 nedenfor viser, at særligt personer, der dyrker sport i LGBTI+ rettede foreninger oftere er åbne overfor nogle eller de fleste der hvor de dyrker sport. Blandt personer i undersøgelsen, der dyrker sport i traditionelle idrætsforeninger, har 67% talt med nogle eller de fleste om deres LGBTI+ identitet, mens 33% ikke har talt med nogen om det. Blandt personer i undersøgelsen, der dyrker sport i LGBTI+ idrætsforeninger, ser vi at hele 90% har talt med nogle eller de fleste om deres LGBTI+ identitet, mens 10% har undladt at tale med andre om det.

Figur 20: Åbenhed om LGBTI+ identitet fordelt på traditionelle og LGBTI+ idrætsforeninger

N= 588

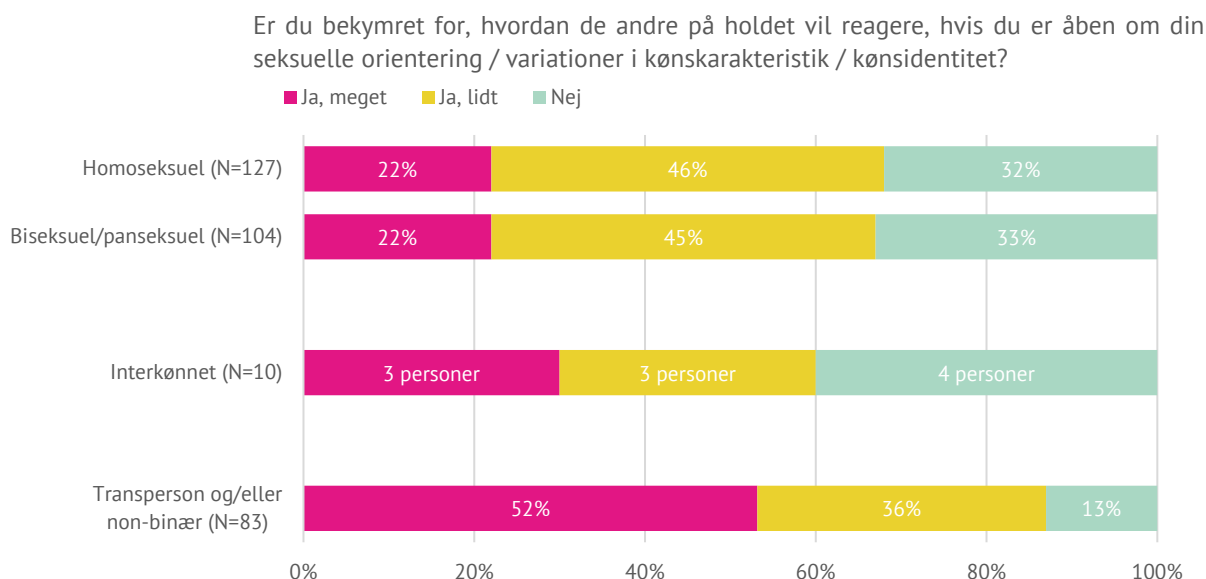
Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport i en forening.

Note: Vi har sammenlagt kategorierne "jeg har talt med de fleste" og "jeg har talt med nogle".

Der er altså forskel på graden af åbenhed, hvor særligt personer i LGBTI+ målrettet idræt vælger at tale med andre om deres kønsidentitet, seksuelle orientering eller variationer i køns karakteristika. LGBTI+ rettede idrætsforeninger, har selvsagt en aktiv LGBTI+ politik, og er rettet mod at skabe inkluderende og trygge rum på tværs af seksualitet og kønsidentitet. Det er derfor ikke overraskende, at der i disse foreninger er høj grad af åbenhed blandt LGBTI+ personer.

Vi har spurgt de personer, der *ikke* er åbne omkring deres kønsidentitet, seksualitet eller variation i køns karakteristika, om de er bekymrede for andres reaktioner. Figur 21 nedenfor viser, at 22% af både homo-, bi- og panseksuelle er meget bekymrede for, hvordan andre vil reagere, hvis de er åbne omkring deres seksualitet. Omkring halvdelen er lidt bekymrede i disse grupper. Blandt interkønnede er det 3 ud af 10, der er meget bekymrede for andres reaktioner, mens det hos gruppen af transkønnede og/eller non-binære personer er 52%. Det virker således til at være en markant barriere for transpersoners og non-binæres åbenhed, idet blot 13% svarer, at de ikke er bekymrede, men også for personer i de øvrige LGBTI+ grupper, hvor lidt under en tredjedel ikke er bekymrede for andres reaktioner.

Figur 21: Bekymring om anderes reaktioner fordelt på LGBTI+ grupper

Filter: Spørgsmålet er blevet stillet til dem der har svaret "Jeg har ikke talt med nogen om det" til spørgsmålet "I hvilket omfang har du generelt været åben omkring din seksuelle orientering / variationer i kønskarakteristika / kønsidentitet, når du har dyrket sport?"

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

Når mange respondenter vælger ikke at tale åbent om deres seksualitet, kønsidentitet eller variationer i kønskarakteristika, kan det således skyldes bekymringer for holdkammeraternes reaktioner.

HVORFOR FRAVÆLGER MANGE AT VÆRE ÅBNE?

Åbenhed er et gennemgående tema blandt interviewpersonerne i undersøgelsen, og hovedparten har haft betænkeligheder ved at tale om kønsidentitet, seksualitet og variationer i kønskarakteristika i sportssammenhænge. Særligt interkønnede, transpersoner og/eller non-binære personer oplever, at åbenhed er forbundet med et stort forklaringsansvar. Italesætter man sin kønsidentitet eller variation i kønskarakteristika, risikerer man at blive stillet en masse nærgående og personlige spørgsmål. Talsperson for Intersex Danmark siger:

Man skal have meget overskud til at tage den debat, der kan komme. Mange møder den der med, at man skal redegøre for hvordan ens krop ser ud
(Talsperson, Intersex Danmark, interview)

Interviewpersoner fortæller i forlængelser heraf, at de blot ønsker at kunne deltage i idrætsforeninger uden at få opmærksomhed eller spørgsmål rettet mod deres krop, seksualitet eller kønsidentitet. De undlader derfor at være åbne, for at kunne dyrke sport på lige fod med andre.

Fravalget af at 'springe ud' hænger endvidere sammen med det homo-, bi- og transfobiske sprog, der er blevet beskrevet i foregående kapitel. Nedsættende ord og jokes om LGBTI+ personer skaber således en forventning om, at åbenhed vil medføre diskrimination:

Jeg har lyttet til utroligt mange homo-jokes i omklædningsrum, hvilket bestemt ikke giver lyst til at være åben omkring min seksualitet (Homoseksuel mand, 48 år, spørgeskema)

En anden homoseksuel mand beskriver ligeledes, hvordan hans holdkammeraters generelle sprogbrug og tilråb har givet ham en opfattelse af, at hans homoseksualitet ville blive modtaget negativt, også selvom de aldrig har sagt noget negativt direkte til ham:

Jeg har aldrig haft dårlige oplevelser direkte til mig, det har mere været inde i mit hoved, fordi folk har kørt rundt om emnet med ord som bøsserøv og svans, hvis man lavede et dårligt skud – som om at det skulle være noget negativt (Homoseksuel mand, 24 år, interview)

Diskriminerende sprogbrug og fordomme er således med til at skabe en kultur, hvor LGBTI+ personers lyst til at være åbne mindskes af frygt for negative reaktioner.

Frygt for at blive 'outed'

En anden bekymring – særligt blandt interkønnede og transpersoner og/eller non-binære – er at blive 'outed' i forbindelse med idræt. At blive outed kan indebære, at andre 'afslører' en persons kønsidentitet, seksuelle orientering eller variationer i køns karakteristika, uden vedkommendes samtykke. Nogle situationer kan ligeledes medføre, at en person kan få svært ved at tilbageholde information. En transmand fortæller:

Jeg er lige begyndt til yoga (...) jeg har allerede sagt, at jeg har rygproblemer, så der er nogle øvelser jeg ikke kan lave. Fuld af lort, men jeg skal bare finde ud af hvordan jeg får navigeret, og hvornår jeg har lyst til at sige det. Og jeg er også bekymret for, at hvis jeg så siger det, så bliver der stirret, for at de så skal finde ud af, hvordan din krop så er skruet sammen (Transmand, 28 år, interview)

Citatet illustrerer, at de kropslige eller fysiske omstændigheder ved en sport kan medvirke til, at nogle LGBTI+ personer kun delvist kan deltage i træningen, af frygt for at blive 'outed'. Dette kan både være sportsgrene, hvor stram eller let påklædning er krævet, eller hvor kroppen bliver særligt udstillet. På samme måde kan omklædning være en situation, der gør det særlig svært for trans-, non-binære og interkønnede personer at holde information tilbage for andre, da de støder på barrierer i forbindelse med at passe ind i de normative forventninger omkring køn og kropsudtryk. I den forbindelse beskriver en transmand:

Der mangler muligheder for at bade privat. Jeg er transkønnet og kan ikke bade med mine holdkammerater uden at oute mig selv. Jeg skal altid finde på undskyldninger for hvorfor jeg ikke bader med resten efter kampe (Homoseksuel transmand, 30 år, spørgeskema)

Nogle interviewpersoner fortæller, at de har valgt at tale åbent med udvalgte personer på deres hold, men som en person fortæller, er det ikke uden betænkelighed:

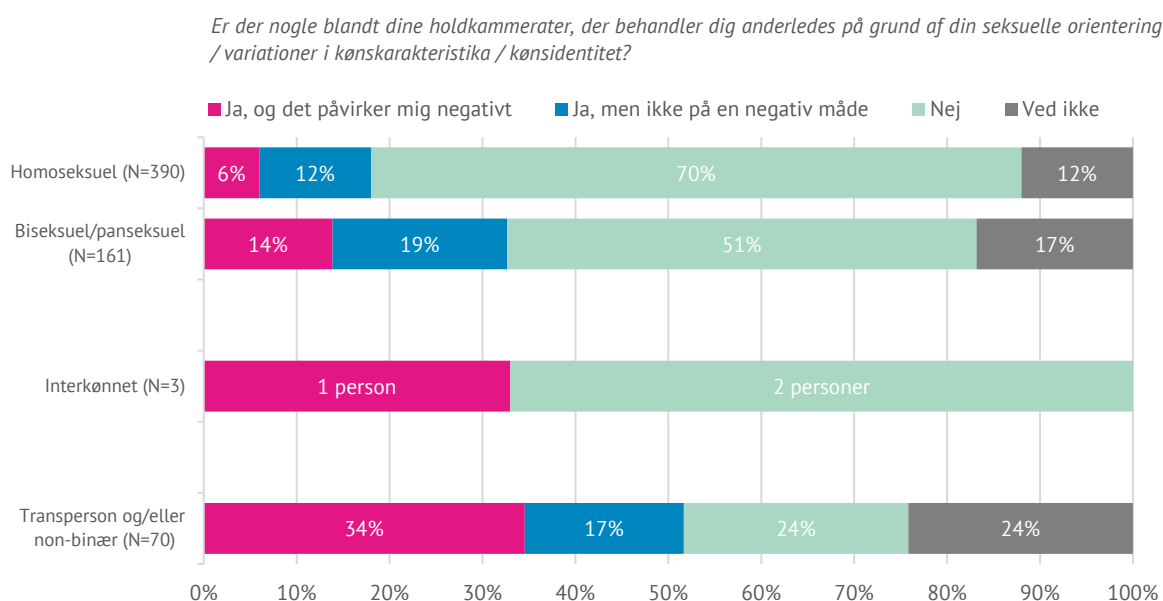
Det er også et problem hvis man kommer ud til nogen, men ikke til andre, så kommer der sådan en latent frygt for, at det kommer til at blive bragt op. Ikke nødvendigvis med vilje, men det kan stadig ske. Og så er det noget lort. Så ender man med at gå stealth, altså ikke sige det til nogen (Biseksuel transmand, 28 år, interview)

Kun at være åben overfor nogle holdkammerater medfører således en frygt for, at de indviede kommer til at tale over sig til andre på holdet. På den måde kan det være vanskeligt at differentiere åbenhed i en idrætsforening, da det også skaber en risiko for at blive outed.

REAKTIONER FRA ANDRE

Blandt trans- og/eller non-binære personer, der har talt åbent om deres kønsidentitet, har cirka en tredjedel oplevet, at det påvirkede dem negativt. Således bliver frygten for negative reaktioner fra andre bekræftet i nogle tilfælde. Blandt homo-, bi- og panseksuelle, der har talt åbent om deres seksuelle orientering, er langt færre blevet mødt med negative reaktioner. 6% af de homoseksuelle, og 14% af de bi- og panseksuelle, angiver at have oplevet en anderledes negativ behandling på grund af deres seksualitet. Dette har ligeledes 1 ud 3 interkønnede personer som har været åbne om deres variationer i køns karakteristika.

Figur 22: Andres reaktioner efter åbenhed fordelt på LGBTI+ grupper

Filter: Spørgsmålet er blevet stillet til dem der har svaret "Jeg har talt med de fleste om det" eller "Jeg har talt med nogle om det" til spørgsmålet "I hvilket omfang har du generelt været åben omkring din seksuelle orientering / variationer i køns karakteristika / kønsidentitet, når du har dyrket sport?"

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering. Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

At trans- og/eller non-binære personer i højere grad end andre LGBTI+ grupper har oplevet negative reaktioner fra holdkammerater, peger på, at ikke alle LGBTI+ grupper mødes med samme anerkendelse og forståelse i forbindelse med sport.

Interviewene og åbne svar i spørgeskemaundersøgelsen viser desuden at flere bi-, pan- og homoseksuelle får modbevist deres frygtscenarier, når de først vælger at springe ud. En homoseksuel kvinde beskriver sine bekymringer ved at springe ud samt sine holdkammeraters egentlige reaktion:

Jeg havde svært ved at springe ud overfor mit fodboldhold, fordi jeg var bange for at mine holdkammerater ville tro at jeg så enten kiggede eller tændte på dem. MEN, det fandt jeg hurtigt ud af kun var oppe i mit hoved, og jeg oplevede INGEN ændring i mine holdkammeraters adfærd da jeg sprang ud (Homoseksuel kvinde, 26 år, spørgeskema)

Mens mange, særligt transkønnede og/eller non-binære personer, oplever at få negative reaktioner på at tale åbent om at være LGBTI+ person, er der samtidigt andre, der overraskes positivt over deres holdkammeraters reaktioner.

OPSUMMERING PÅ ÅBENHED

Der er mange respondenter, der ikke er åbne om deres kønsidentitet, variation i kønskarakteristika eller seksuelle orientering, der hvor de dyrker sport. Der er dog store variationer imellem grupperne. 10 ud af de 13 interkønnede personer i undersøgelsen er ikke åbne om deres variationer i kønskarakteristika, over halvdelen af trans- og/eller non-binære personer har ikke talt med nogen om deres kønsidentitet, mens "kun" hver fjerde homoseksuelle har undladt at fortælle nogen om deres seksuelle orientering. For respondenterne i denne undersøgelse gælder således, at homoseksualitet er lettere at være åben omkring end transkøn og variationer i kønskarakteristika. Generelt ser vi en tendens til at respondenter, der dyrker sport i foreninger målrettet LGBTI+ personer er mere åbne end andre.

En anden bemærkelsesværdig tendens, der i øvrigt også findes i andre studier, er, at de biseksuelle er noget mindre åbne end de homoseksuelle, og flere i denne gruppe er blevet påvirket negativt af andres reaktioner. Det kunne pege på, at biseksualitet er mindre anerkendt og forstået generelt i befolkningen end homoseksualitet er.

Nogle interviewpersoner fortæller, at de bruger eller har brugt meget energi på at overveje, om de kan være åbne i forbindelse med sport, og undersøgelsen viser også blandede erfaringer med at være åben. Særligt homoseksuelle oplever at blive anerkendt af andre, mens gruppen af transpersoner både er mindre åbne, er mere bekymrede for at være det og ligeledes har flere dårlige oplevelser, hvis de er det. Det kunne ligne en ond spiral, hvor manglende viden og accept skaber utryghed blandt transpersoner, der så undlader at være åbne eller undlader at dyrke sport i foreninger, hvorved gruppen forbliver relativt usynlige i sportsmiljøer.

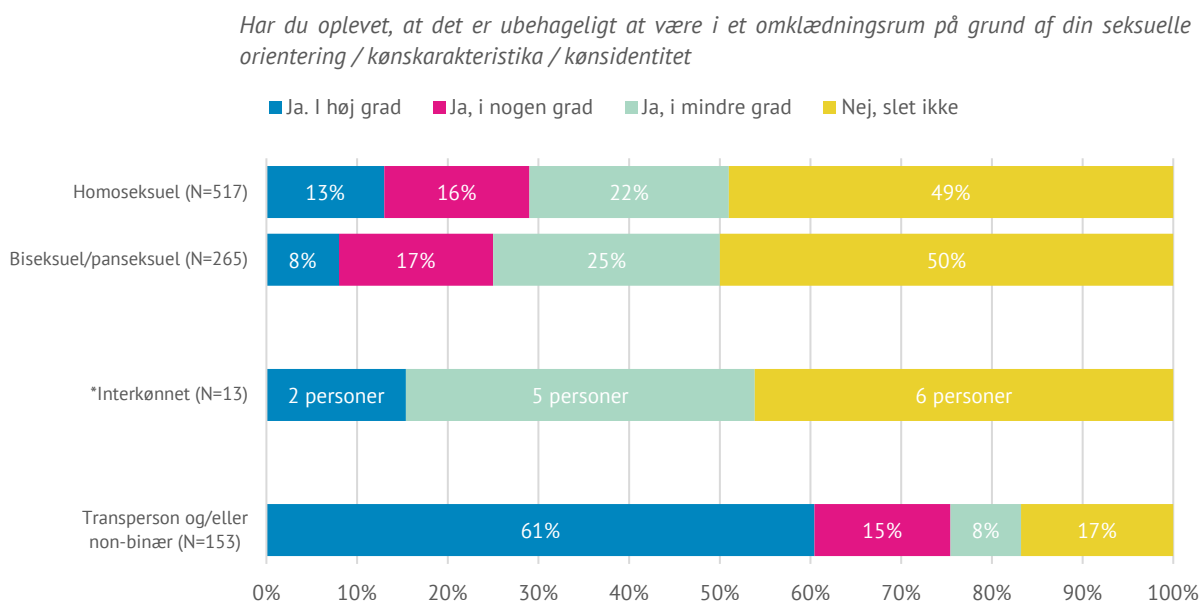
3.4 OMKLÆDNING

Undersøgelsen viser, at omklædningsrummet er et af de mest udsatte steder for LGBTI+ personer i idrætsforeningerne. I dette kapitel belyses oplevelser af omklædningsrum på tværs af seksuel orientering, kønsidentitet og variationer i kønskarakteristika.

Figur 23 viser andelen af LGBTI+ grupper, der har oplevet, at det er ubehageligt at være i et omklædningsrum på grund af personens seksuelle orientering, kønskarakteristika eller kønsidentitet. Halvdelen af homo-, bi- og panseksuelle har i en eller anden grad oplevet det som ubehageligt at opholde sig i et omklædningsrum på grund af deres seksuelle orientering. Det samme gælder de interkønnede respondenter, grundet deres variationer i kønskarakteristika. For transpersoner og/eller non-binære er dette tal hele 83%. Heraf har 61% i høj grad oplevet det som ubehageligt, mod blot 8-15% i de resterende LGBTI+ grupper.

Ubehagelige oplevelser med omklædningsrum er således udbredt på tværs af respondentgrupperne, men særligt transpersoner og/eller non-binære personer skiller sig ud ved, at størstedelen har haft meget negative oplevelser. Dette problem kan, på baggrund af de kvalitative interviews, forklares ved at denne gruppe ikke på samme måde som cis-kønnede LGBTI+ personer har mulighed for at være i et omklædningsrum uden at blive outet. Mens seksuelle minoriteter i højere grad har mulighed for selv at afgøre, hvor meget de deler omkring deres seksualitet, har nogle transpersoner og interkønnede ikke denne mulighed – eksempelvis grundet tydelige ar eller en krop, der ikke stemmer overens med andres forventninger til kvinde- eller mandekroppen.

Figur 23: Oplevelse af ubehag i omklædningsrum fordelt på seksuel orientering, interkønnede, transpersoner og/eller non-binær

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker eller har dyrket sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

OMFANG AF NEGATIVE OPLEVELSER I OMKLÆDNINGSRUM

For at forstå karakteren af udfordringer forbundet med omklædningsrum, har vi spurgt ind til LGBTI+ personers konkrete oplevelser. Figur 24 viser en oversigt over omfanget af fem forskellige negative oplevelser.

Figur 24: Konkrete oplevelser i omklædningsrum fordelt med LGBTI+ grupper

I hvilket omfang har du oplevet følgende i forbindelse med omklædning der hvor du dyrker sport?

(Procenterne viser andelen, der har svaret enten 'i høj grad' 'nogen grad' eller 'lav grad' til spørgsmålet. Aseksuelle og interkønnede angivet med tal)

	Homoseksuel	Biseksuel/ panseksuel	Aseksuel (antal)	Transperson og /eller non-binær	Interkønnet (antal)
At andre stirrer på dig	37%	51%	10	64%	9
At andre ikke vil klæde om eller gå i bad med dig pga. din seksualitet, køns karakteristika eller kønsidentitet	18%	25%	4	33%	1
At andre har været voldelige overfor dig	5%	9%	1	14%	7
Ikke at have adgang til omklædningsrum fordi din krop eller kønsidentitet ikke passer ind i kategorierne 'kvinde'/'mand'	-	-	-	58%	4
At være utilpas i omklædningsrum fordi din krop eller kønsidentitet ikke passer ind i kategorierne 'kvinde'/'mand'	-	-	-	79%	5
N	517	265	16	153	13

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker eller har dyrket sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

Den mest udbredte oplevelse i omklædningsrum på tværs af respondentgrupper er, at andre stirrer. Mere end hver tredje homoseksuelle og hver anden bi- og panseksuelle har oplevet dette. Omkring to ud af tre aseksuelle, interkønnede og transpersoner og/eller non-binære har oplevet dette. 25% biseksuelle eller panseksuelle og 18% homoseksuelle har oplevelser med, at andre har fravalgt at bade eller klæde om sammen med dem på grund af deres seksuelle orientering. Denne oplevelse har 33% af de transkønnede respondenter haft relateret til kønsidentitet, og kun en enkelt af de interkønnede i relation til køns karakteristika. De mere alvorlige erfaringer med vold er mere sjældne, men hele syv af de 13 interkønnede og 14% af de transkønnede og/eller non-binære personer har været udsat for det.

To af spørgsmålene har kun været stillet transpersoner og/eller non-binære personer samt interkønnede. For førstnævnte gruppe gælder det, at 79% har oplevet at føle sig utilpas fordi deres krop eller kønsidentitet ikke stemmer overens med kategorierne 'kvinde'/'mand'. Dette gælder også for fem ud af de 13 interkønnede, der har svaret på surveyen. Samtidig har 58% af de adspurgte trans- og/eller non-binære personer og fire ud af 13 interkønnede oplevet at blive nægtet adgang til omklædningsrum, idet deres kønsidentitet eller krop ikke entydigt passer ind i kategorierne 'kvinde'/'mand'. Der eksisterer således kropslige og fysiske barrierer for interkønnede, trans- og/eller non-binære personer, for hvem selve adgang til omklædning kan være et problem.

Ser vi udelukkende på LGBTI+ personer, der dyrker sport i foreninger (figur 25), ses samme mønster som ovenfor. Disse respondenter har ligeledes særligt oplevet, at andre stirrer eller ikke vil klæde om med dem pga. kønsidentitet eller variationer i køns karakteristika. Dog er andelen generelt en smule lavere i idrætsforeningerne end andre steder hvor der dyrkes sport, således at det eksempelvis er 59% af transpersoner, der har oplevet at andre stirrer, hvilket var 64% i figur 24. Vi ser dog samme andele, der har oplevet at andre var voldelige overfor dem.

Figur 25: Konkrete oplevelser i omklædningsrum blandt LGBTI+ personer, der træner i forening

I hvilket omfang har du oplevet følgende i forbindelse med omklædning i en idrætsforening?

	Homoseksuel	Biseksuel/ panseksuel	Aseksuel (antal)	Transperson og /eller non-binær	Interkønnet (antal)
At andre stirrer på dig	34%	47%	8	59%	4
At andre ikke vil klæde om eller gå i bad med dig pga. din seksualitet, køns-karakteristika eller kønsidentitet	16%	27%	0	32%	1
At andre har været voldelige overfor dig	4%	10%	1	14%	4
Ikke at have adgang til omklædningsrum fordi din krop eller kønsidentitet ikke passer ind i kategorierne 'kvinde'/'mand'	-	-	-	32%	1
At være utilpas i omklædningsrum fordi din krop eller kønsidentitet ikke passer ind i kategorierne 'kvinde'/'mand'	-	-	-	47%	2
N	386	177	14	54	6

N=588

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem, der dyrker eller har dyrket sport i en forening.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Note: Spørgsmålet er blevet konstrueret som tre forskellige spørgsmål, alt efter hvilke(n) LGBTI+ gruppe(r) man tilhører.

Note: Dette tegn "-" indikerer at en LGBTI+ gruppe ikke er blevet stillet et givent delspørgsmål.

TRANS- & HOMOFABI I OMKLÆDNINGSRUM

Som det fremgår af figur 24 og 25, er dårlige oplevelser ved omklædningssituationen meget udbredt blandt transpersoner og/eller non-binære personer i spørgeskemaundersøgelsen. I de kvalitative interviews er der ligeledes beskrivelser af transfobisk jargon og kommentarer i omklædningssituationen:

Heldigvis var jeg sammen med en af mine venner, men jeg oplevede en gang en mand, der kom hen til mig og sagde 'jeg har godt set dig før her', og at 'det var noget mærkelig noget med mig'. Han sagde aldrig, hvad det præcist var han mente med 'at det var noget mærkelig noget', men det var rigtig ubehageligt. Jeg fik det indtryk, at han ikke syntes jeg passede ind i herreomklædningen (Transmand, 21 år, interview)

Talsperson for Intersex Danmark fortæller om lignende oplevelser for interkønnede:

For interkønnede personer, der kan det jo godt være svært det her med sport. Der er både det med, at nogle jo helt tydeligt har en krop, der ikke er entydigt 'hankøn' eller 'hunkøn' og det ses jo i omklædningssituationer (Talsperson Intersex Danmark, interview)

Omkring halvdelen af homoseksuelle, biseksuelle og panseksuelle oplever omklædningsrum som ubehagelige. Som vi har beskrevet tidligere, fylder sproget meget, og i forbindelse med omklædning viser både interviews og surveybesvarelser, hvordan særligt tonen i herreomklædningen er præget af en homofobisk tone. Mere direkte aggressioner ses også i eksempelvis denne erfaring fra et træningscenter:

Jeg havde en episode, hvor en fyr talte meget grimt om homoseksuelle, mens vi stod i bruseren. Han var meget højroset og aggressiv i sin tale og fremtræden. Det var som om, han vidste at andre af de badende var homoseksuelle, og han derfor talte både til, og om, dem (...) Næste gang jeg var i centret mødte jeg samme person, igen i badesektionen. Også denne gang talte han hadfuldt, og da han og jeg var eneste i badet var det tydeligt, at hans tale var rettet mod mig. Jeg har siden valgt at bruge et andet center. Jeg valgte ikke at fortælle om denne oplevelse i receptionen af frygt for, at det skulle eskalere yderligere (Homoseksuel mand, 53 år, spørgeskema)

I nogle tilfælde kommer trans-, bi- og homofobi ikke blot til udtryk gennem sproget, men også gennem voldelige og seksuelle krænkelser. Dette finder sted i både idrætsforeninger og i øvrige idrætsmiljøer. Ud af de 588 personer i undersøgelsen, der dyrker eller har dyrket sport i en idrætsforening, er der én asexuel, fire interkønnede, syv transkønnede/non-binære, 15 homoseksuelle og 18 bi-/panseksuelle personer, der har oplevet at andre var voldelige overfor dem. Selvom vold heldigvis er den udfordring, som færrest har oplevet på egen krop, er det en alvorlig og reel risiko for LGBTI+ personer, når de indgår i omklædningssituationer.

En transkvinde i undersøgelsen, som ikke længere er sportsaktiv, men har dyrket sport i en forening indenfor de seneste fem år beskriver sin oplevelse med at blive placeret i en mandeomklædning:

Jeg var udsat for seksuelle overgreb, da jeg blev sat i mænds omklædningsrum. Trusler, vold og stjålne genstande/tøj, selv når jeg klædte om på toiletter (Homoseksuel transkvinde, 20 år, spørgeskema)

Ligeledes beskriver en homoseksuel mand, som heller ikke længere er sportsaktiv, men har været det indenfor de seneste 5 år:

Jeg blev kaldt "bøsse", "gay" og "svans" og oplevede omklædningsrummet, som et meget ubehageligt sted. Jeg blev blandt andet slået med et håndklæde og overlevede krænkelser i form af overgreb (Homoseksuel mand, 21 år, spørgeskema)

De to eksempler illustrerer tydeligt, hvordan et trans-, bi- og homofobisk sportsmiljø i værste fald kan resultere i voldelige og seksuelle overgreb på LGBTI+ personer. Det relativt høje antal personer i undersøgelsen, der har oplevet dette,

viser, at vold mod LGBTI+ personer i forbindelse med omklædning er en reel risiko og selvsagt en stor barriere for at have lyst til fortsat at opsøge idrætsmiljøer – begge disse personer er eksempelvis ikke længere sportsaktive.

Generelt viser både interviews og spørgeskema, at der i omklædningsrum, hvor krop og nøgenhed er centralt, sker en udskamning af personer, som ikke lever op til normerne for binært køn, kropsudtryk og seksualitet. Transpersoner, non-binære og interkønnede oplever, at andre stiller spørgsmålstejn ved deres ret til at være i omklædningsrummet samt retter ubehagelige spørgsmål og kommentarer mod deres kroppe. På tværs af LGBTI+ grupperne er der generelt mange, der har oplevet ubehagelig adfærd fra andre i omklædningsrummet som konsekvens af deres seksuelle orientering, kønsidentitet eller variationer i kønskarakteristika.

MISTÆNKELIGGØRELSE

Det kan være vanskeligt at navigere i omklædningsrummet som pan-, bi- eller homoseksuel, grundet en frygt for at blive beskyldt for at seksualisere andre. Flere interviewpersoner forklarer, at der blandt deres heteroseksuelle holdkammerarter er en fordom om, at ikke-heteroseksuelle spillere vil kigge på dem i omklædningsrummet. Der er altså en frygt blandt de heteroseksuelle spillere for at blive seksualiseret af ikke-heteroseksuelle holdkammerarter.

Det var noget, jeg tænkte rigtig meget over, især lige da jeg sprang ud; at være meget hurtig til at gå gennem omklædningen. Altså, jeg er jo ligeglad med, hvordan folk ser ud, det er ikke noget, jeg går og kigger på. Men jeg kunne være bekymret for, at der var nogen, der følte det (Queer/lesbisk kvinde 22 år, interview).

På samme måde beskriver en homoseksuel kvinde:

Skam over at være blandt halvnøgne kvinder, der ikke ved, at jeg er lesbisk, så jeg kigger væk og isolerer mig (fx i svømmehallen og ved omklædning til fitness). Jeg er bange for at blive misforstået og socialt udelukket (Homoseksuel kvinde, 36 år, spørgeskema)

Citaterne viser, hvordan fordomme og mistænkeliggørelse kan betyde, at bi-, pan- og homoseksuelle bliver ekstra opmærksomme på deres egen adfærd, samt hvordan deres opførsel kan misforstås af deres holdkammerarter. Mange vælger derfor at trække sig, eksempelvis ved at skynde sig gennem omklædningsrummet eller undgå at tale eller se på de andre i omklædningssituationen:

Jeg er ofte forvirret omkring, hvor jeg skal placere mig selv, og endnu mere hvor jeg skal rette blikket. Det føles akavet, når man kigger de andre i øjnene, mens man er halvnøgen/helnøgen, og næsten endnu mere akavet hvis man kommer til at kigge på noget længere nede end ansigtet (bare ting som brystmuskulatur eksempelvis). Det føles hurtigt som om man 'tjekker dem ud' og det ender bare med at gøre oplevelsen presset og ubehagelig til tider. Især hvis det er med relativt nye mennesker (eller mennesker man ikke ellers kender) (Biseksuel/panseksuel mand, 18 år, spørgeskema)

En anden beskriver nervøsiteten for at andre skal tro, at han stirrer:

Jeg er altid nervøs for, at andre mænd får indtryk af, at jeg stirrer på dem. Det er svært for mig at føle mig fri i et nøgent fortrinsvis cis-heteroseksuelt miljø. Jeg tænker over hvad mine øjne kigger på og hvor længe og føler mig akavet, fordi jeg ser mig selv udefra. Hvis de andre taler sammen, har jeg svært ved at deltage i samtalen, fordi jeg er så fokuseret på ikke at træde ved siden af normen i omklædningsrummet (Homoseksuel mand, 29 år, spørgeskema)

Det bliver en energikrævende opgave for mange LGBTI+ personer at være i disse situationer, da de kommer til at påtage sig ansvaret for, at andre føler sig tilpasse med deres tilstedeværelse. Fordomme og mistænkeliggørelse betyder desuden, at en del LGBTI+ personer ikke føler sig trygge ved at fortælle om deres seksualitet:

Man er bange for at sætte noget i hovedet på folk, tror jeg. Jeg har altid spillet med mine gode venner, og vi har siddet i omklædningsrum bare med et håndklæde om os. Det er jeg bange for, at de ikke havde gjort, hvis de vidste det [at jeg er homoseksuel]. De ville tænke at 'åh, så kigger han', eller et eller andet. Så nej, jeg har aldrig rigtig snakket om det
(Homoseksuel mand, 24 år, interview)

Frygten for at blive mistænkeliggjort ser således ud til at skabe en barriere i forhold til at være åben om sin seksualitet. Samtidigt kan det hæmme LGBTI+ personers mulighed for at deltage i den sociale omgang i omklædningsrummet, hvilket ellers er en vigtig ramme for at skabe venskaber i idrætsforeninger og træningscentre.

KØNSOPDELT OMKLÆDNING OPLEVES EKSKLUDERENDE

Som figur 24 ovenfor viser, har over halvdelen af transpersoner og/eller non-binære samt fire ud af de 13 interkønnede oplevet at blive nægtet adgang til omklædningsrum, fordi deres kønsidentitet eller kropsudtryk ikke passer ind i kategorierne 'kvinde' eller 'mand'. Her beskriver en 17-årig transmand:

Jeg er blevet smidt ud af pigeomklædning, fordi jeg ligner en dreng, men jeg kan ikke gå ind i drenge omklædning fordi jeg ikke ligner en dreng når jeg tager mit tøj af.
(Homoseksuel transmand, 17 år, spørgeskema)

Udfordringer med at passe ind i dame- og herreomklædning, der ikke tager hensyn til tvetydige kroppe eller non-binære kønsidentiteter, nævnes som et generelt problem blandt transpersoner, non-binære og interkønnede. Følgende citat eksemplificerer denne oplevelse af hverken at føle sig tilpas i dame- eller herreomklædningen og ikke at have adgang til at klæde om et sted, der er i overensstemmelse med vedkommendes kønsidentitet:

Jeg har endnu ikke fået nogen form for medicinsk eller kirurgisk hjælp til min transition, så i omklædningsrummet, når jeg skifter, præsenterer jeg stadig relativt feminint. Derfor føler jeg ikke, at jeg kan bruge herreomklædningen og må derfor blive i kvindeomklædningen, hvilket jeg finder ubehageligt (Transmand, 22 år, spørgeskema)

Mange transpersoner oplever, at de forud for medicinsk transition ikke har adgang til det omklædningsrum, der stemmer overens med deres kønsidentitet. Selv efter at have modtaget eksempelvis hormonbehandling og kirurgiske indgreb kan kønsopdelt omklædning være utrygt for personer, der eksempelvis har ar efter topoperation eller som ikke har fået nedre kirurgi. Medicinsk transition¹¹ gør det ikke nødvendigvis nemmere at navigere kønsopdelt omklædning. En transmand beskriver den periode, hvor han var under medicinsk transition:

Jeg passede bare ikke ind. Min krop var jo hverken "mand" eller "kvinde". Altså, ideelt ville det jo være sådan, at folk var fucking ligeglade med, hvordan ens krop så ud, og at man ikke stirrede, men det tror jeg først bliver i nogle andres levetid (Biseksuel transmand, 28 år, interview)

Transpersoner, non-binære personer og interkønnede oplever således en række fysiske barrierer ift. omklædningsrum. Flere interviewpersoner peger på mulige løsninger på denne udfordring. Talsperson for Intersex Danmark peger på, at et særskilt rum eller omklædning kan være en god løsning:

I en [svømmehal] har de indrettet omklædningsfaciliteter, så man kan bede om handicapomklædning. Der er ingen inde i svømmehallen, der kan se, hvilken omklædning man kommer fra, og der bliver ikke spurgt ind til, hvorfor man vil have handicapomklædning. De har ligesom en forståelse for det. Det åbner muligheder, men der mangler flere steder, der er på den måde
(Talsperson Intersex Danmark)

¹¹ Medicinsk transition henviser til forskellige former for medicinsk behandling, fx hormonbehandling eller kirurgi, som nogle transpersoner benytter for at modificere kroppen og afhjælpe kropsdysfori.

En anden interviewperson mener ikke, at særskilt omklædning er en god løsning. Men fremhæver derimod på ukønnet omklædningsrum, hvor alle har en individuel bås, som en god løsning.

Jeg synes ikke, det er fedt at blive akkommoderet, jeg vil inkluderes. Jeg vil være en naturlig del af det. Jeg vil ikke være et eller andet add-on, som skal have mit eget toilet at klæde om på. Så hører jeg jo ikke til. Så er man også allerede outed, "hvorforskal han klæde om på toilettet?" [...]
Lige efter min topoperation, have jeg jo ar på min krop der var meget synlige og derfor var det meget nemmere at være i et ukønnet omklædningsrum, fordi jeg havde min egen bås
(Biseksuel transmand, 28 år, interview)

Problemet ved at blive stillet et særskilt omklædningsrum til rådighed er, at det kan virke ekskluderende. Omklædning og bad er en del af idrætslivet og en aktivitet, som et sportshold som regel deler. At blive ekskluderet fra denne situation afskærer derfor personer fra en afgørende social aktivitet, hvilket kan have en negativ effekt på LGBTI+ personers generelle oplevelse af inklusion i forbindelse med sport. Et alternativ kan derfor være at indrette mere kønsneutrale omklædningsområder, med eksempelvis individuelle båse.

OPSUMMERING PÅ OMKLÆDNING

Mere end halvdelen af respondenterne i undersøgelsen har oplevet omklædning som ubehageligt. Dette særligt blandt transpersoner og non-binære personer, hvoraf 83% har oplevet omklædningsrum som ubehageligt, mens næsten to tredjedele har oplevet det som meget ubehageligt. Mere konkret viser undersøgelsen, at LGBTI+ personer i varierende grad oplever at blive stirret på, at andre ikke vil gå i bad eller klæde om sammen med dem, mens få har været udsat for fysisk vold og seksuelle krænkelse. Samtidig oplever interkønnede samt transpersoner og/eller non-binære personer at blive nægtet adgang til, eller føle sig utilpas i omklædningsrum, idet deres kroppe eller kønsidentitet ikke passer ind i kategorierne "mand"/"kvinde". Samtidig beskriver interviewpersoner, at homo-, bi- og transfobisk sprog forekommer i særlig høj grad i omklædningssituationer.

Flere bi-, pan- og homoseksuelle beretter desuden om, at de bliver særligt opmærksomme på deres egen opførsel og blik i omklædningssituationer, fordi de frygter at blive mistænkeliggjort eller outed. Frygt for mistænkeliggørelse kan ligeledes være årsag til, at man undlader at være åben om sin seksuelle orientering.

Transpersoner, non-binære og interkønnede står overfor den udfordring, at eksisterende omklædningsrum sjældent tager hensyn til kroppe eller kønsidentiteter, der ligger udenfor traditionelle, binære køns- og kropsopfattelser.

Samlet set fremstår omklædningsrummet som en særlig udfordring i forbindelse med at sikre inklusion og trivsel blandt LGBTI+ personer i idrætsforeninger. Det er problematisk, da det netop er i omklædningsrummet at "3. halvleg" udspiller sig og hvor det er muligt at knytte venskaber og relationer udenfor banen.

3.5 JURIDISK KØN & KROPSLIGT UBEHAG

Interkønnede, transpersoner og/eller non-binære personer møder en række særlige udfordringer i forbindelse med køn. Dette afsnit beskriver de barrierer, der kan opstå ved at have en kønsidentitet eller krop, der ikke passer ind i en binær kønsforståelse, eller ikke lever op til andres forventninger om, hvad en 'kvinde' eller 'mand' er. Nogle af disse barrierer opeltes ikke kun i sportsverdenen men også mange andre steder i samfundet. Ikke desto mindre, er det udfordringer som afholder nogle LGBTI+ personer fra at deltage i sportsfællesskaber og er derfor også relevante for sportsforeninger at forholde sig til.

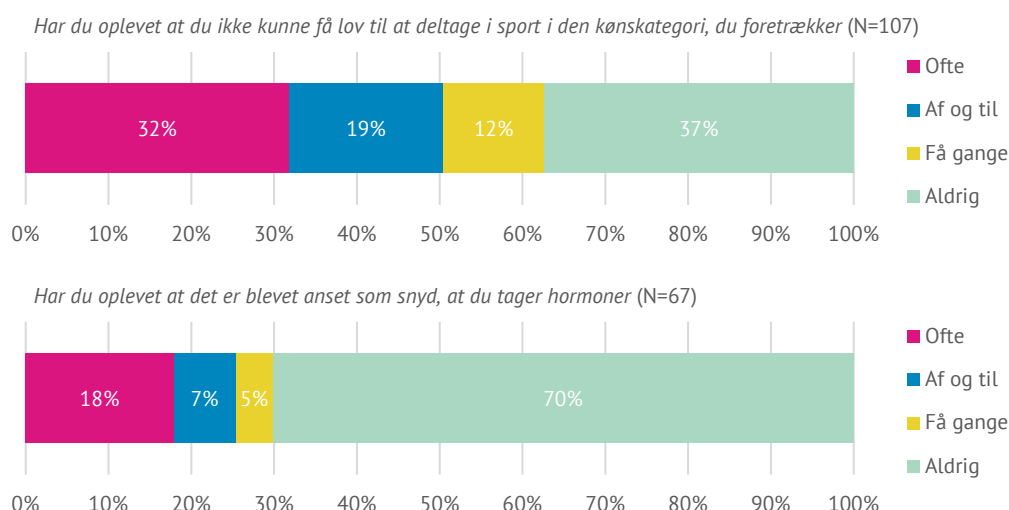
KØNSOPDELTE HOLD OG JURIDISK KØN

En konkret udfordring kan opstå for interkønnede og transpersoner, hvis der er uoverensstemmelser mellem vedkommendes CPR-nummer og kønsidentitet:

Jeg klæder selv om på toilet og snakker, sætter hår med de andre i omklædningsrum. Ingen kan se jeg er transkønnet for jeg fik stophormon som 11-årig og kønshormon som 14-årig, så jeg ligner de andre piger. Kun haft problemer med idræt på grund af, at jeg stadig har drenge-CPR, så den gik ikke i forening til fodbold, selvom jeg var mindre end de andre piger
(Transkvinde, 15, spørgeskema)

Her ses hvordan uoverensstemmelse mellem juridisk køn og kønsidentitet kan resultere i at personer bliver udelukket fra et omklædningsrum i en fodboldklub. Binær kønsopdeling er dog ikke en problematik, der kun gælder i forhold til omklædningsituationer. Det kan også få betydning i forbindelse med holdinddelinger og konkurrencer. Langt de fleste hold i idrætsforeninger er opdelt i hhv. dame- og herrehold, hvilket skaber udfordringer for transpersoner, non-binære personer og interkønnede. Figur 26 viser, at over halvdelen af de transpersoner og/eller non-binære personer, der indgår i undersøgelsen, ofte eller af og til har oplevet ikke at kunne få lov at træne inden for den kønskategori, de ønsker. Blandt de interkønnede personer svarer to ud af de 13, at de ofte oplever dette.

Figur 26: Udfordringer omkring juridisk køn for transpersoner og/eller non-binære

Filter: Spørgsmålet er blevet stillet til alle transpersoner og/eller non-binære personer. Vi har filtreret alle der har svaret 'irrelevant/ved ikke' fra i disse grafer.

Note: N er forskellige for de to spørgsmål, idet mange transpersoner og/eller non-binære personer har svaret irrelevant til spørgsmålet om hormoner.

For transmænd- og kvinder er problematikken, at deres kønsidentitet ofte ikke stemmer overens med deres juridiske køn. For non-binære personer er udfordringen, at det som regel ikke er muligt at deltage på et hold, der er i overensstemmelse med ens kønsidentitet, da de fleste hold enten er dame- eller herrehold. Vælger man alligevel at deltage, kan det give udfordringer ift. at blive fejlkønnet. Hvis man eksempelvis som non-binær deltager på et kvindehold, er der sandsynlighed for, at man vil blive tiltalt med pronomenerne 'hun' eller andre kønnede beskrivelser. Da der sjældent findes hold for blandede køn, kan dette være den eneste mulighed for at deltage som non-binær. En interviewperson siger:

Jeg har overvejet at starte til håndbold igen, og så kiggede jeg lidt på [en klub], men de kønsopdeler deres sportsgrene, og så kom jeg fra det igen (...) Jeg tænker lidt på det her med accept, hvordan de ligesom håndterer det og hvor åbne de er for non-binære, fx ift. at bruge de rigtige pronomener og sådan (Queer, non-binær, 21 år, interview)

Derudover oplever nogle personer problemer i forbindelse med brug af hormoner. 17% af de adspurgte transpersoner og/eller non-binære har ofte eller af og til oplevet, at det anses som snyd, at de tager hormoner. To ud af 13 interkønnede har oplevet det samme. Om disse uoverensstemmelser mellem egen kønsidentitet, juridisk køn og andres opfattelser, siger Talsperson fra Intersex Danmark:

Helt lavpraktisk så er udfordringen det her med, hvor skal de konkurrere, hvor skal de træne og hvor skal de klæde om. Hører de til på dameholdet eller på herreholdet, og hvem skal bestemme det? Og er det okay at folk ligesom kommenterer på at 'jamen jeg synes du ser maskulin ud, du er mere maskulin at se på end de andre piger, og derfor synes vi ikke du skal være her'. Hele den debat, er det noget der skal være op til træneren? Hvem skal beslutte hvor folk skal placeres henne? (Talsperson Intersex Danmark)

Talspersonen for Intersex Danmark peger på, at der ikke findes konsensus om en løsning på, hvor transpersoner og interkønnede kan dyrke sport. Derfor bliver det ofte en vurderingssag for det enkelte hold eller den enkelte træner, der potentielt skal tage hensyn til modsatrettede interesser og ønsker. Eksempelvis kan en transkvinde med mandligt cpr-nummer opleve at kunne deltage i en forenings kvindehold men samtidig blive nægtet deltagelse i konkurrencer eller turneringer. En interviewperson fortæller om en oplevelse han havde, da han sammen med sin kæreste skulle deltage i et triatlonstævne:

Jeg skulle deltage i en triatlon, og jeg var registreret som F på mit pas, men jeg lignede ikke en F, hvordan den så ser ud. Jeg bad så om at jeg ikke ville times med F'erne. At hvis jeg skulle vælge så ville jeg gerne times med M'erne. Fordi det gav mere mening for mig. Men det kunne jeg ikke. Anden gang jeg skrev mig op, så var det sammen med min kæreste, som er ikke-binær, og vi spurgte om vi ikke godt bare kunne få en ikke F/M timing. Det var fuldstændig umuligt i den her triatlonverden, fordi det er reguleret af et hovedtriathlon-board, og de har opdelt alt i køn. Så der er bare ingen vej uden om. Det synes jeg er rigtig pisse irriterende (Biseksuel transmand, 28 år, interview)

For interviewpersonen og hans kæreste ville en løsning på kønsopdelingen være, at der blev lavet en fælles mand-kvinde kategori for deres deltagelse. Generelt bliver det i interviews påpeget, at der mangler regler på området, hvilket gør det svært for transpersoner, non-binære og interkønnede at navigere i, hvad de har mulighed for, hvad de kan forvente, samt hvem de skal henvende sig til.

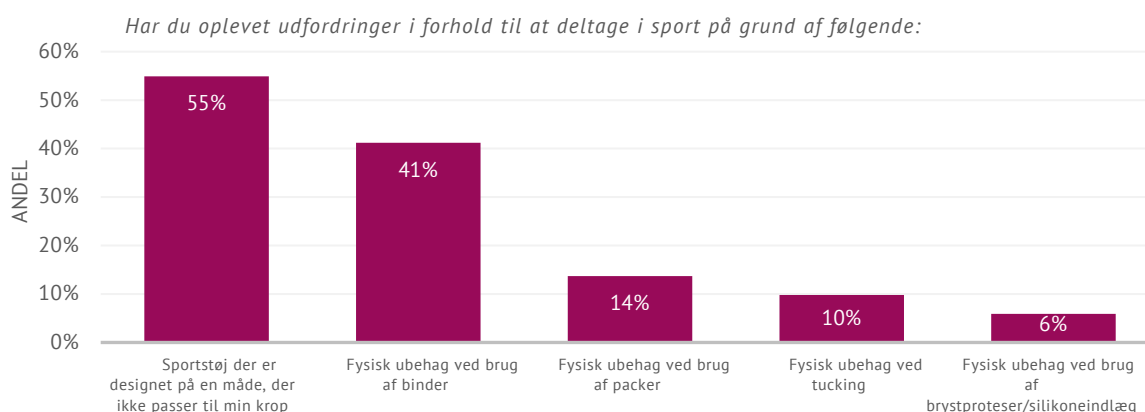
DYSFORI OG ANDET KROPSLIGT UBEHAG

En konkret fysisk barriere, som kan holde flere personer tilbage fra at dyrke sport, er forskellige former for kropsligt ubehag. Kropsligt ubehag kan være en udfordring for nogle interkønnede i forbindelse med at dyrke sport. Særligt interkønnede personer, der har været udsat for kosmetiske operationer¹² i barndommen, kan have traumer, der i dag gør dem ukomfortable ved at vise kroppen frem – eksempelvis i omklædning eller tætsiddende sportstøj. Talsperson fra Intersex Danmark fortæller:

Nogen har været igennem de her voldsomme operationer og har været udsat for den her grænseoverskridende kirurgi. Det med, at der er blevet sat spørgsmålstegn ved, om deres krop også var okay, og at de er vokset op med en følelse af, at deres krop var så forkert, at man var nødt til at operere på dem (Talsperson Intersex Danmark)

Transpersoner i undersøgelsen fortæller ligeledes, at dysfori¹³ kan være en barriere for at deltage i sport. Dette ubehag ved dele af ens krop, eller måden hvorpå andre fejllæser ens krop, kan gøre det svært at deltage i sport. Der findes forskellige metoder til at afhjælpe kropsdysfori, ud over medicinsk transition, som bl.a. inkluderer tøj eller 'hjælpemidler' udviklet til transpersoner. Det kan dog være fysisk ubehageligt at dyrke sport, hvis man f.eks. er iført en binder, da dette mindsker bevægeligheden i overkroppen. Figur 27 nedenfor viser andelen af transpersoner og/eller non-binære personer i undersøgelsen, der har oplevet forskellige udfordringer forbundet med fysisk ubehag.

Figur 27: Udfordringer om kropsligt ubehag ved sport for transpersoner og/eller non-binlære

N=153

Filter: Spørgsmålet er blevet stillet til alle transpersoner og/eller non-binære personer, der dyrker eller har dyrket sport.

Den mest udbredte barriere blandt trans- og/eller non-binære personer er, at de ikke føler sig godt tilpas i det sportstøj, som findes på markedet. Over halvdelen af respondenterne oplever dette som et problem. En person uddyber, at hun gerne vil starte et yogahold for queer-personer, netop fordi stramtsiddende tøj og dysfori kan være en udfordring for transpersoner:

¹² I Danmark udføres der stadig ikke-akutte, invasive og irreversible indgreb på interkønnede babyer og børn. De fleste af disse indgreb er operationer, som foretages på baggrund af sociale årsager, ofte med det formål at 'normalisere' udseendet af barnets kønsorganer, så de lever op til en stereotyp, binær opfattelse af køn (Amnesty International 2017: <https://amnesty.dk/media/3078/first-do-no-harm.pdf>)

¹³ Kønssydysfori er et socialt eller fysisk ubehag, transpersoner kan opleve pga. uoverensstemmelser mellem det køn en person er blevet tildelt og kønsidentitet. Kropsdysfori er det ubehag som specifikt omhandler uoverensstemmelser mellem krop og kønsidentitet.

Jeg har snakket om at begynde at undervise et queer yoga hold, da mange transpersoner især ikke får rørt sig, hvis de ikke har haft nogen form for surgery. De tør derfor ikke at gå ud i offentligheden i fx tætsiddende tøj, og det er umuligt og farligt at dyrke sport i fx en binder.
(Biseksuel/panseksuel kvinde, 20 år, spørgeskema)

I undersøgelsen har 38% transpersoner og/eller non-binære personer oplevet ubehag ved brug af binder¹⁴, som citatet også omtaler, 13% ved brug af packer¹⁵, 9% ved tucking og 5% ved brug af brystproteser eller silikoneindlæg. Dette ubehag kommer af, at de færreste hjælpemidler er designede eller velegnede til at dyrke sport med.

Til gengæld kan nogle trans- og/eller non-binære personer opleve større frygt for at blive outed, hvis det ikke er muligt for dem at bruge disse hjælpemidler under sport, da de fungerer som hjælpemidler til at passere¹⁶. En transmand beskriver, hvordan de manglende hjælpemidler gør ham utryk ved at dyrke cykelsport:

Bare sådan noget som at cykle uden binder, så blev jeg ekstra bange for at få en punktering, for så skal jeg stoppe, og hvis jeg ikke selv kan lappe den, så skal jeg enten gå hjem, eller jeg skal på en eller anden måde interagere med offentligheden. Så der var altså sådan et trade-off jeg skulle lave: enten tager jeg binder på og er tryk, men det er pisse usundt for mine lunger. Ellers lader jeg være og satser på, at der ikke er noget, der går galt nu (...) Nogen siger, at transmænd jo bare kan tage en packer på, så vi ikke kan se, at man ikke har en penis. Men nej, det kan man ikke, for det er nederen at lave sport med en packer. Det hopper rundt, den kan meget nemt falde ud, når man løber. Og der er jo nogle, der ikke har lyst til at have den på
(Transmand, 28 år, interview)

For transmænd eller non-binære, som bruger binder til hverdag, er det et dilemma, at hjælpemidlet skaber restriktioner for bevægelighed og vejtrækning, men at det samtidig medfører dysfori at træne uden det. Citatet illustrerer en meget konkret barriere for deltagelse, nemlig valget om enten at kunne bevæge sig frit eller at føle sig tryk og komfortabel ved sin krop. Af samme grund fravælger nogle personer specifikke sportsgrene eller sport generelt.

¹⁴ Engelsk udtryk for en T-shirt, top eller tape som bruges til at flade brystkassen ud, således at brystvæv bliver mindre synlige. Anvendes eksempelvis af transmænd til at give et fladt bryst.

¹⁵ Engelsk betegnelse for penis-atrap som nogle transmænd bruger til at skabe følelse og udseende af en penis.

¹⁶ Henviser til en persons mulighed for at blive opfattet som enten cis-kønnet mand eller cis-kønnet kvinde. Blandt transkønnede kan det at passere være afgørende for at undgå diskrimination.

3.6 VIDEN & OPLYSNING

Stort set alle interviewpersoner pointerer, at der er mangel på viden om LGBTI+ grupper - særligt om interkønnede, transpersoner og non-binære personer. Det betyder, at disse grupper ofte står overfor en stor opgave med at skulle forklare holdkammerarter, trænere og personale om deres køn og kønsidentitet. Interviewpersonerne fortæller desuden, at de oplever gode initiativer mht. oplysning om og inklusion af homoseksuelle, men at der er en tendens til at overse resten af LGBTI+ miljøet. De efterspørger derfor bedre uddannelse af trænere og personale i idrætsforeninger, da kendskab til forskellige LGBTI+ grupper og deres udfordringer, er afgørende for at kunne tage de rette hensyn.

En gruppe, der særligt mangler viden omkring, er interkønnede. FN estimerer, at mellem 0,05% (svarende til 1 ud 2.000) og 1,7% (svarende til 1 ud af 60) fødes med variationer i kønskarakteristika¹⁷. Disse personer fødes således med kønskarakteristika (inklusive kønsanatomi, reproduktive organer, kromosommønstre), der ikke passer entydigt på den typiske definition af hunkøn eller hankøn. I samme informationsark fremhæver FN, at interkønnede ofte udsættes for stigmatisering, diskrimination og brud på rettigheder, delvist som resultat af manglende viden og oplysning om gruppen. Der er således generelt mangel på information om personer født med variationer i kønskarakteristika. Dette gælder ifølge talsperson for Intersex Danmark også i idrætslivet:

Det er naturligt med kropslige- og kønsvariationer. Den information skal ud, og man skal have snakken både på højt plan i konkurrenceidrætten, men også i de lokale idrætsforeninger. De skal vide, at det her findes, så personalet kan hjælpe med til at få de her personer ind
(Intersex Danmark, Talsperson)

Interviewpersoner fremhæver ligeledes, at de oplever manglende viden om transpersoner og non-binære personer i idrætsmiljøer, hvilket får konsekvenser for gruppernes mulighed for at blive inkluderet i foreningerne. Samtidig beskriver interviewpersoner, at de afholder sig fra at deltage i idrætsforeninger, hvor de er usikre på, hvorvidt der vil blive taget hensyn til dem. Manglende viden om LGBTI+ grupperes udfordringer og behov, og derved manglende hensyn dertil, er således en afgørende barriere for deres deltagelse i idrætslivet.

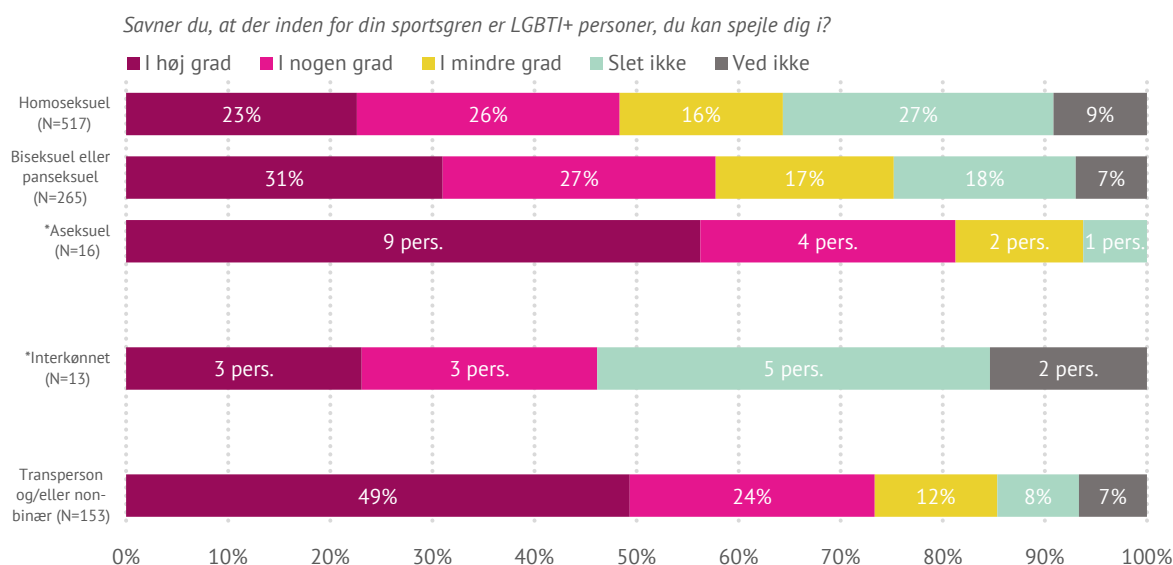
REPRÆSENTATION

En måde at skabe viden og opmærksomhed omkring LGBTI+ grupper, er gennem repræsentation. Repræsentation kan eksempelvis ske ved at trænere, elitesportsudøvere eller offentlige sportspersoner står frem og definerer sig som LGBTI+ person, og derved konstituerer et eksempel, der kan bryde med fordomme, give anledning til dialog og give andre LGBTI+ personer mulighed for at spejle sig.

Til spørgsmålet "Savner du, at der inden for din sportsgren er LGBTI+ personer, du kan spejle dig i?" svarer 26% "i høj grad" og yderligere 26% "i nogen grad". Over halvdelen af respondenterne savner således LGBTI+ personer, de kan se op til eller spejle sig i inden for deres sportsgren. Figuren nedenfor viser fordelingen inden for de enkelte grupper.

¹⁷ Kilde: <https://www.unfe.org/wp-content/uploads/2017/05/UNFE-Intersex.pdf>

Figur 28: I hvor høj grad savnes LGBTI+ personer at spejle sig i

N=822

Filter: Spørgsmålet er stillet til alle dem der dyrker eller har dyrket sport.

Note: Samme person kan indgå i flere LGBTI+ kategorier, dog kun én kategori for seksuel orientering.

Særligt blandt de transkønnede og/eller non-binære personer, samt den lille gruppe af aseksuelle, savnes andre LGBTI+ personer at spejle sig i. Blandt de homoseksuelle er det færre, men dog stadig halvdelen, der i høj eller nogen grad savner personer at spejle sig i. Ifølge mentaltræner i HIK er der dog forskel på, hvor mange forbilleder hhv. homoseksuelle kvinder og mænd har indenfor eksempelvis fodbold:

Man kan sige, at der i kvindefodbolden har været mange [homoseksuelle] igennem årene. Det kan godt være, at man ikke har talt så meget om det, men man har vidst, at der var mange lesbiske i kvindefodbold og hvem de var. Der er stadigvæk et stykke arbejde der skal gøres, men det er bare ikke ligeså grelt som i herrefodbold. Der er bare *ikke nogen*. Hvis du ser på Danmark, så er der nul. Der er ingen, der er stået frem (Mentaltræner HIK)

På den måde kan det variere indenfor de enkelte LGBTI+ grupper og mellem sportsgrene, hvorvidt der findes åbne LGBTI+ personer, som de kan spejle sig i.

Flere interviewpersoner nævner, at det har en positiv indvirkning for dem, hvis der er LGBTI+ forbilleder indenfor deres sportsgren. Det at se andre LGBTI+ elitesportsudøvere kan betyde, at man selv får mere mod på at tale om sin egen kønsidentitet, variation i køns karakteristika eller seksuelle orientering. Det er særligt indenfor de sportsgrene, hvor der er mange åbent LGBTI+ udøvere, at der også opleves en mere inkluderende kultur i de lokale klubber.

At være i håndboldmiljøet har været rigtig trygt, netop fordi at der har været mange, der har sprunget ud før mig, også forskellige kendte personligheder. Og så har det været accepteret og godtaget, og en helt naturlig del af at spille på et håndboldhold, at der var nogle stykker, der var til piger (Lesbisk kvinde, 38 år, interview)

Det betyder ligeledes noget, hvordan kendte LGBTI+ sportsudøvere tages imod af offentligheden. Talsperson fra Intersex Danmark fortæller at diskrimination af en elitesportsudøver kan have en afskrækkende effekt for andre interkønnede:

Hvis du ligesom vil videre med din idræt, hvis du vil konkurrere med din idræt. Så kan du jo se sådan en sag som Caster Semenya, som er gået verden rundt. Hele det her med, hvor højt et testosteron-niveau du må have, når du skal konkurrere i kvindeidræt, kan være demotiverende
(Talsperson Intersex Danmark)

Hvorvidt der er andre LGBTI+ personer at spejle sig i, både i vedkommendes egen forening, sportsgren og på elitesportsniveau, samt hvordan disse personer bliver modtaget og omtalt, har altså betydning for LGBTI+ personers oplevelse af accept og inklusion.

LGBTI+ POLITIK

Både interviews og surveybesvarelser peger på, at mere aktiv og tydelig LGBTI+ politik i idrætsforeninger vil skabe større trivsel og deltagelse blandt LGBTI+ personer. En sådan politik bør fokusere på at hindre diskrimination af alle LGBTI+ personer, samt hvordan særlige udfordringer og behov blandt disse grupper imødegås. En homoseksuel mand beskriver i surveyen, hvordan han savner konkrete tiltag mod diskrimination i foreningers politik:

En konkret handlingsplan til foreningslivet. Det er vigtigt at trænere, forældre og sportsudøvere siger fra over for diskrimination og nedsættende sprog mod LGBT+ personer. Jeg savner, at det er en integreret del af foreningslivets politik. Efteruddannelse og oplysningskampagner vil også være meget nyttige på dette område. Ingen skal føle sig hæmmet eller forhindret i at engagere sig i foreningslivet af frygt for flertallets reaktion.
(Homoseksuel mand, 21 år, spørgeskema)

Flere interviewpersoner foreslår desuden, at en LGBTI+ politik kan indebære uddannelse af trænere og personale i LGBTI+ forhold. En sådan uddannelse kunne medvirke til fjerne en del af det forklaringsansvar, mange LGBTI+ personer oplever i forbindelse med sport, samt gøre det nemmere for spillerne at tale med trænere og personale om deres oplevelser. Det foreslås også, at uddannelse af trænere og personale kan ske i samarbejde med LGBTI+ sportsklubber, i form af oplæg fra LGBTI+ sportsudøvere eller arrangementer med LGBTI+ venskabsklubber.

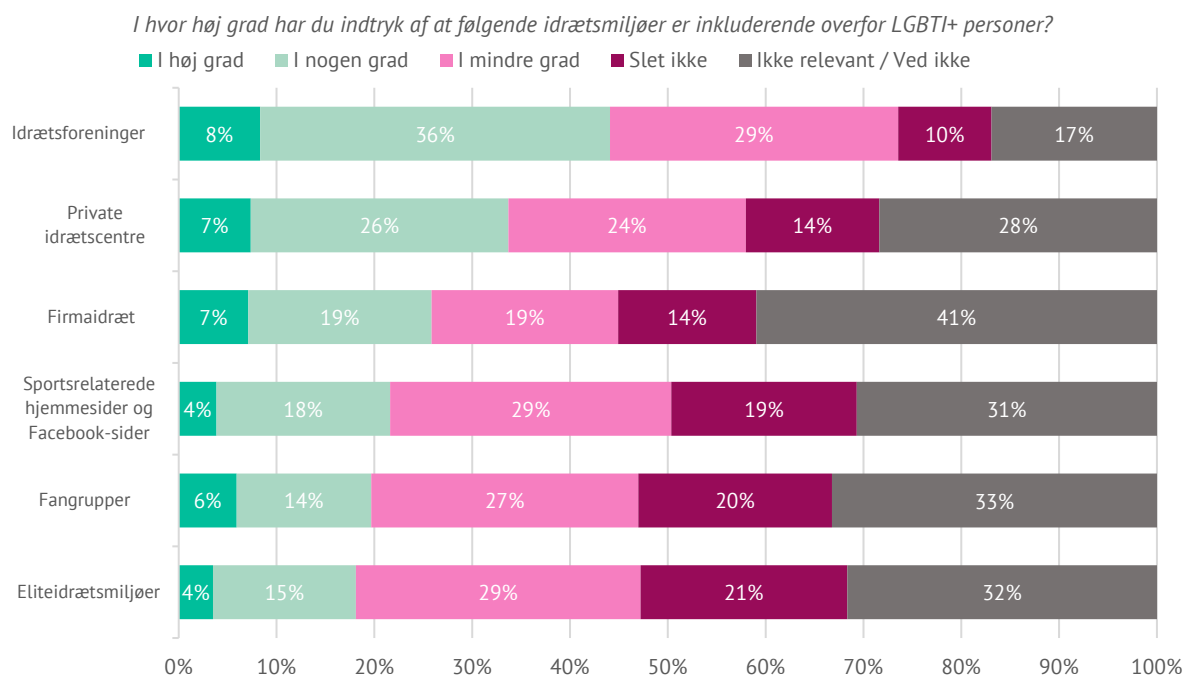
I de kvalitative interviews understreges det desuden, hvordan det er vigtigt at LGBTI+ politikere og indsatser sker indenfor alle foreningens dele – herunder blandt spillere, trænere og personale samt ledelse. Blandt større klubber er det desuden afgørende at have retningslinjer for eventuelle tilskuere og fangrupper.

FORENINGSKULTURENS POTENTIALE

Udover at belyse de konkrete udfordringer og barrierer som LGBTI+ personer oplever, viser undersøgelsen også, at mange LGBTI+ personer har gode oplevelser i forbindelse med at dyrke sport. I det følgende præsenteres respondenterne oplevelser af inklusion og derefter et uddybende eksempel på en positiv oplevelse i en idrætsforening.

Figur 29 viser respondenternes opfattelser af forskellige idrætsmiljøers niveau af inklusion. De forskellige miljøer oplever kun som meget inkluderende af 4-8% af LGBTI+ personerne i undersøgelsen. Eliteidræt, fangrupper og online sportssider anses af omkring hver fjerde respondent som slet ikke inkluderende over for LGBTI+ personer. Idrætsforeninger er det sted, der af flest vurderes som værende inkluderende. Over halvdelen mener, at idrætsforeninger i høj eller nogen grad er inkluderende, hvilket er mere end de øvrige sportsmiljøer. På trods af at foreninger opfattes mere positivt, opleves sportsverdenen således ikke som udpræget inkluderende overfor LGBTI+ personer.

Figur 29: Opfattelse af forskellige idrætsmiljøers niveau af inklusion

N=841

Filter: Intet.

Note: Online sportssider er forkortelse for: "Sportsrelaterede hjemmesider og Facebook-sider"

Det lader således til, at særligt idrætsforeninger har mulighed for og i flere tilfælde lykkes med at skabe inviterende og inkluderende fællesskaber for LGBTI+ personer. Idrætsforeninger, og foreningslivet generelt, er ofte positive og centrale elementer i etablering af fællesskab, deltagelse og lighed i civilsamfundet. Derudover er det ofte et sted, hvor mennesker fra forskellige grupper og dele af samfundet mødes. Idrætsforeninger er derfor også et centralt sted for LGBTI+ personer at blive inkluderet, hvis de skal inkluderes i samfundet generelt. Og med sit fokus på frivillighed, samarbejde og fællesskab rummer foreningslivet netop potentialet til at gøre dette.

Interviewpersoner fortæller i forlængelse heraf om sports- og idrætsklubber, der er lykkedes med at skabe en inkluderende kultur. I disse klubber har medlemmerne ofte mulighed for at have direkte indflydelse på klubben og træningen, hvilket giver en følelse af medejerskab. Klubbens åbenhed omkring at tale om køn og seksualitet fremhæves som en forudsætning for, at disse initiativer lykkes. Mange idrætsklubber har allerede en velfungerende foreningskultur, hvor spillerne føler medejerskab og ansvar for klubben. De rummer derfor også et stort potentiale til at kunne skabe bedre inklusion af LGBTI+ personer.

Jeg er lige så tit blevet mødt med varme velkomster og støtte fra folk, jeg møder i forbindelse med sport, som jeg bliver mødt med ubehag og afvisning. I sidste ende handler det jo hverken om køn eller seksuel orientering, men om at arbejde sig hen imod at føle sig tilpas, arbejde på sig selv og kunne bruge sin krop som man vil. At træne hjælper meget på, hvordan jeg ser mig selv, og hvordan jeg har det med min krop, og rigtig mange folk er virkelig søde til at hjælpe, hvis man har problemer (Transmand, homoseksuel, 17 år, spørgeskema)

Som citatet viser, rummer idrætsforeninger ligeledes potentiale som faciliteter, der kan styrke LGBTI+ personers oplevelse af deres egen krop samt give positive og anerkendende erfaringer med andre.

OPSUMMERING PÅ VIDEN & OPLYSNING

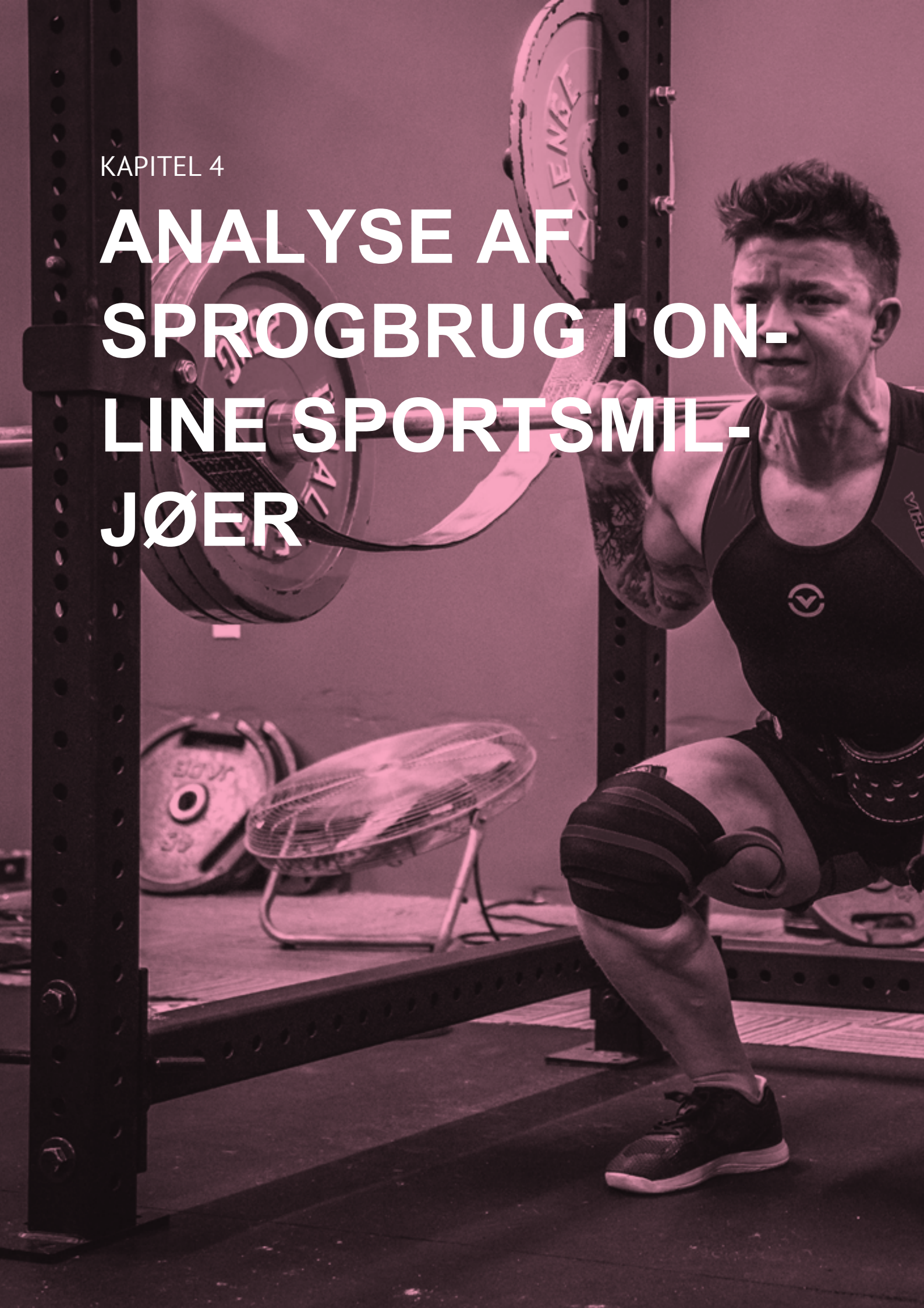
Interviewpersonerne i undersøgelsen peger på, at der mangler viden om LGBTI+ personer – særligt om interkønnede, transpersoner og non-binære personer. Større viden samt en aktiv og synlig LGBTI+ politik i idrætsforeningerne fremhæves som elementer, der vil øge LGBTI+ personers generelle trivsel og deltagelse i idrætsfællesskaber. En synlig LGBTI+ politik kan signalere, at en klub aktivt tager stilling til inklusion af LGBTI+ personer, samt er i stand til at sikre et trygt miljø for den enkelte LGBTI+ person.

Udover generel information, peges der på udfordringer i forbindelse med repræsentation af LGBTI+ personer i sportsverdenen. Over 80% af hhv. trans- og/eller non-binære personer samt asekuelle i undersøgelsen svarer, at de i høj eller nogen grad savner LGBTI+ personer at spejle sig i indenfor deres sportsgren. Det samme gør over halvdelen af de øvrige LGBTI+ grupper. Når sportsudøvere står frem som LGBTI+ personer, både på eliteplan og i breddeidrætten, kan det have en stor positiv betydning for andre LGBTI+ personers åbenhed og oplevelse af at være velkommen.

Afslutningsvis fremhæves idrætsforeningernes potentiale for at skabe imødekomende og inkluderende sportsmiljøer. Foreningernes struktur, frivillighed og fællesskab er således et oplagt sted for LGBTI+ personer at indgå i trygge fællesskaber, hvilket flere af undersøgelsens deltagere også giver eksempler på.

KAPITEL 4

ANALYSE AF SPROGBRUG I ON- LINE SPORTSMIL- JØER

4.1 SPROGBRUG I SPORTSMILJØER PÅ FACEBOOK

Sportshold, klubber og sportsstjernes online tilstedeværelse, eksempelvis på Facebook, er en del af den samlede erfaring med sportsmiljøer, der kan bidrage til oplevelse af inklusion og eksklusion blandt LGBTI+ personer. En kvinde beskriver, hvordan negative erfaringer på Facebook har påvirket hendes deltagelse i det fysiske fanmiljø:

Mit yndlingsfodboldhold skrev på deres Facebookside, at de støtter LGBT Pride og folk gik amok og flere stoppede med at støtte klubben. Det var virkelig ubehageligt og har gjort mig bange for at tage til en fodboldkamp, selvom man ikke kan se på mig hvad min seksualitet er (Biseksuel/panseksuel kvinde, 22 år, spørgeskema)

Denne afsluttende delanalyse handler om, hvordan der tales om LGBTI+ grupper i sportsmiljøer på Facebook – særligt hvorvidt dette er præget af negativt sprogbrug. Det er ikke en komplet kortlægning af samtalerne i alle online sportsmiljøer, men en analyse af 262 danske sportsrelaterede Facebooksiders opslag og kommentarer. Med afsæt deri undersøges, hvorvidt sproget i danske online sportsmiljøer er ekskluderende eller diskriminerende over for LGBTI+ personer.

Vi har inddelt de 262 offentlige Facebooksider i 4 kategorier: Fansider, lokal sport, national sport samt sportsnyheder. Fra 1. januar 2019 til 1. februar 2020 har der været 120.000 opslag med tilhørende 1,7 mio. kommentarer fordelt på disse sider. Gennem en søgenøgle bestående af en række relevante LGBTI+ relaterede ord, har vi fundet frem til 164 opslag og 782 kommentarer med LGBTI+ relateret indhold. Det er disse opslag og kommentarer, der udgør datagrundlaget for analysen.

LGBTI+ RELATERET INDHOLD I OPSLAG OG KOMMENTARER

Af de 120.000 opslag, der er indsamlet i denne undersøgelse, er det blot omkring 0,1%, der indeholder direkte LGBTI+ relaterede ord. Disse opslag får gennemsnitligt samme mængde engagement (kommentarer, reaktioner og delinger) som andre opslag på siderne. At LGBTI+ emner fylder ganske lidt i opslag er ikke overraskende, da siderne primært handler om sport. Den lave andel kan også indikere, at gruppen kun i meget lille grad er repræsenteret i sport generelt. De 165 LGBTI+ relaterede opslag er kodet for om de indeholder negativt ladede udsagn om LGBTI+ emner eller personer.

Figur 30 viser antal Facebooksider, samlet antal opslag, LGBTI+ relaterede opslag samt antal og andel af negative opslag om LGBTI+ emner, fordelt på de 4 kategorier af Facebooksider. Tabellen viser, at 17 ud af 165 opslag om LGBTI+ emner er negativt ladede overfor LGBTI+ personer, hvilket svarer til 10% af LGBTI+ relaterede opslag.

Figur 30: Facebookopslag fordelt på typer af Facebooksider

	Antal Facebooksider	Samlet antal opslag	Antal LGBTI+ opslag	Antal negative LGBTI+ opslag
Fanklub	41	9.745	24	8
Lokal sport	144	55.071	69	3
National sport	52	23.463	29	1
Sportsnyheder	25	31.797	43	5
Total	262	120.076	165	17

Figur 31 nedenfor viser, at der på tværs af de 1,7 mio. indsamlede kommentarer, blot er 782 LGBTI+ relaterede. 336 af disse er skrevet på fanklubbers Facebooksider og 241 på sportsnyheders Facebooksider. Ud af de 782 LGBTI+ relaterede kommentarer er 44% negativt ladet.

	Antal Facebooksider	Antal kommentarer	Antal LGBTI+ kommentarer	Antal negative LGBTI+ kommentarer
Fanklub	41	213.479	336	119
Lokal sport	144	540.948	133	74
National sport	52	279.148	72	35
Sportsnyheder	25	630.032	241	115
Total	262	1.663.852	782	343

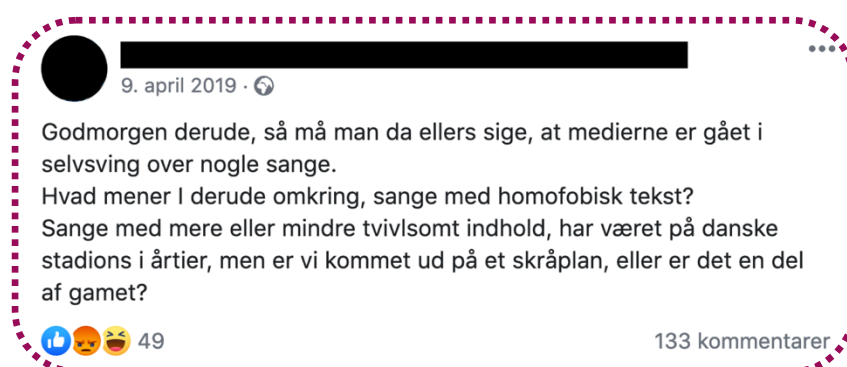
Sammenligner vi figur 30 og 31 er det interessant, at 10% af de LGBTI+ relaterede opslag er negative, mens hele 44% af de LGBTI+ relaterede kommentarer er negative. Sproget er således oftere negativt i kommentarspor end i opslag.

De opslag, der indeholder negativt eller direkte diskriminerende sprog, er særligt skrevet af private brugere. Der er stort set ingen opslag fra administratorer på Facebooksiderne, som taler negativt om LGBTI+ emner. Derimod forholder opslag sig ofte neutralt eller positivt til eksempelvis emner som inklusion og repræsentation af LGBTI+ personer i sport. Således virker det overordnede sprog i LGBTI+ relaterede opslag på de undersøgte Facebooksider ikke til at være sprogligt ekskluderende. Det er derimod i kommentarsporene, at tonen i nogle tilfælde kan blive grov og diskriminerende.

Kategorierne "lokal sport" og "national sport" dækker både over Facebooksider for idrætsforeninger samt kommercielle idrætstilbud. Ved en kvalitativ læsning af kommentarer ser vi, at negative kommentarer i disse kategorier dog primært findes på større klubber eller sportsholds Facebooksider. Disse Facebooksider hører under foreningsidrætten, men har ofte karakter af fansider for eksempelvis en klubs elitehold. På Facebooksider for mindre klubber, kommercielle tilbud samt større generelle foreningsorganisationer finder vi ikke diskriminerende indhold rettet mod LGBTI+ personer. Det lader altså ikke til at være et udbredt problem for de enkelte klubber, at der er negativt indhold, dog kan mangel på adressering af LGBTI+ emner og repræsentation i sig selv være problematisk. Som analysen viser, er det særligt på fansider og nyhedssider, at vi finder problematisk og ekskluderende indhold rettet mod LGBTI+ personer.

En del af spillet?

Som vi ser fra tabel 30 og 31, er der langt flere negative kommentarer end opslag. Det kræver nemlig ikke negativt ladede opslag at starte et negativt kommentarspor. Tilsyneladende neutrale opslag afføder i nogle tilfælde stærkt negative kommentarer. Et eksempel herpå finder vi på en fanside, hvor et opslag lægger op til diskussion af mediernes fokus på homofobi i sportsmiljøer:

Opslaget gør ikke brug af direkte diskriminerende sprog, men stiller spørgsmålstegn ved alvoren af homofobiske sange og tilråb. På trods af et sjældent oplæg til diskussion af fangruppens sangtekster, appellerer den indledende skeptisk

overfor mediernes "selvsving" sandsynligvis mest til de medlemmer af gruppen, der er uenige med mediernes omtale af homofobiske slagsange. Opslaget får 133 kommentarer, der tæller en del fortalere for, at homofobiske sange er – og skal vedblive med at være – en del af kulturen:

Nogle kommentarer i dette kommentarspor indeholder desuden redigerede billeder, der udstiller fodboldspillere som homoseksuelle. Eksempelvis som nedenfor til højre, hvor spillere er redigeret ind på hvad der ligner en vogn til Copenhagen Pride:

Eksemplet illustrerer det homofobiske sprog og humor, der kan eksistere i nogle sportsmiljøer. Men det viser også, at nogenlunde neutrale oplæg til diskussion kan være tilstrækkeligt til at antænde dette form for kommentarspor. Sproget påvirker, som vist tidligere i analysen, LGBTI+ personer negativt i forhold til at føle sig tryk og inkluderet i miljøet.

Vild med heteroseksuel dans

Et andet eksempel, der illustrerer hvordan ellers positive opslag mødes af negative kommentarer, er samtalen omkring programmet 'Vild med dans'. 'Vild med dans' er et underholdningsprogram i form af en dansekonkurrence på TV2, der har tæt på en million seere. I 2019 vandt skuespilleren Jakob Fauerby og danseren Silas Holst konkurrencen. Det var første gang i programmets historie, at et par af samme køn deltog, og ovenikøbet vandt, hvilket medførte stor medieopmærksomhed. På en Facebookside, dedikeret til programmet, blev parrets deltagelse fejret i opslag. Dette blev både mødt af positive og negative reaktioner. Nedenfor vises et lille udsnit af de negative reaktioner:

Indrøm det er bare så forkert 😏 Heldigvis normalt tv på andre kanaler. Har det okay med gays, bare vi ikke skal se det. Det er så Unaturligt. Ked af at skulle sige det. Hvad tænker børn ?

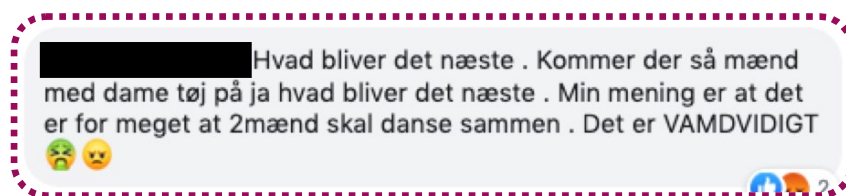
Enig. Ikke mere vild med SVANS 🗨️ 😊 1

Vild Med Dans det er i strid med alt hvad der er sundt og godt hvorfor skal det der er en par dans nu vises for alle med 2 mænd hvor ufedt og uinteressant er dog det det er at sænke niveauet så lavt og sølle

I de viste kommentarer tages afstand fra, at to mænd danser sammen. Dansepar af samme køn bliver i kommentarsporet beskrevet med ord som "forkert", "frastødende", "pinligt", "sølle", "uinteressant", "latterligt" og "forfærdeligt". Samtidig bruges beskrivelser som "naturstridigt", "unaturligt" og "i strid med alt der er sundt og godt". Således står det homoseksuelle par i modsætning til dansepar af mand og kvinde, der beskrives med ord som "naturligt", "æstetisk", "smukt", hvilket sprogligt konstruerer kategorier af rigtig og forkert pardannelse. Dette på trods af, at mange af kommentarerne eksplicit understreger, at de ikke er homofobiske. Pardannelsen mellem to mænd beskrives ikke kun som problematisk i sig selv, men også som noget, der kan lede til andre LGBTI+ minoriteters deltagelse i fremtiden:

Alt drejer sig efterhånden om drags, bøsser og regnbue, så farvel og tak til VMD 🗨️ 2

Synd I ødelægger programmet. Det næste bliver med trans og drags 🙄

Nogle udtrykker således en frygt for, at "mænd i dametøj", "drags" eller transkønnede bliver "det næste", nu hvor programmet bryder med udelukkende mand/kvinde-dansepar. På den måde giver flere kommentarer udtryk for, at LGBTI+ gruppers deltagelse i dansesporten og -underholdning ikke er berettiget på lige fod med ciskønnede, heteroseksuelles.

HVAD HANDLER SNAKKEN OM?

Det er ikke alle LGBTI+ grupper, der omtales lige meget i de indsamlede opslag og kommentarer. Blandt de 782 LGBTI+ relaterede kommentarer bruges ord om homoseksuelle, såsom "homo" og "gay", sammenlagt mere end 500 gange. Disse er som udgangspunkt ikke kønnede ord, men kan bruges om både mænd og kvinder. Ved gennemlæsning af de konkrete kommentarer er det dog tydeligt, at ordene oftest omhandler mænd. Ord som "bøsse", "bøsserøv", "svans" og "tøsedreng" optræder desuden sammenlagt mere end 300 gange, mens ord som "lesbisk" eller "lebbe" optræder mindre end 20 gange. Kommentarer med ord relateret til transkønnede nævnes ligeledes kun i 20 kommentarer og omtales således i begrænset omfang, mens interkønnede, asekuelle, biseksuelle, panseksuelle og non-binære personer kun nævnes meget få gange. Således bliver samtalen om LGBTI+ i det indsamlede datamateriale i vid udstrækning møntet på homoseksuelle mænd – både det positive og negative indhold.

Der er desuden forskel på, hvordan de negative kommentarer fordeler sig på de forskellige sportsgrene. De sportsgrene, der har den største andel af negative LGBTI+ kommentarer i datamaterialet, er kampsport (79%), motorsport (67%), ishockey (60%), fodbold (48%) og håndbold (39%). Det er sportsgrene, der med en interviewpersons udtryk kan beskrives som "typiske 'macho-idrætsgrene', og der tænker jeg håndbold, jeg tænker ishockey og jeg tænker fodbold. De her idrætsgrene, hvor styrke er en kompetence, der er der ingen, der har lyst til at stå frem og sige, at man er homoseksuel, fordi man forbinder det med at være svag" (Mentaltræner HIK). Der er således nogle særlige grupper, der står for skud, og i nogle bestemte online sportsmiljøer, hvor tonen kan være særlig hård.

Homofobisk sprogbrug

Læsning af kommentarernes indhold viser, at homofobisk sprog kommer til udtryk på forskellige måder. Først og fremmest bruges ord som "homo", "svans" og "bøssesvin" nedladende omkring personer og hold, som i disse eksempler:

LGBTI+ betegnelser anvendes i sammensatte ord som "bøsseby", "bøssehold", "bøsseskud" og "bitcoinsbøsser". Homofobisk sprog bruges således i bred forstand for at tilsvine modstandere eller udtrykke utilfredshed, uden at det nødvendigvis er rettet imod en homoseksuel person. Eksempelvis bruges homofobiske ord i relation til dårlige sportslige præstationer:

På den måde bruges skældsord for homoseksualitet som synonym med dårlige sportslige præstationer og generelt i negative ytringer. Det antyder, som beskrevet tidligere i rapporten, at homoseksuelle mænd er dårligere til sport end andre mænd, mens "tøsehold" og "tøseslag" er ensbetydende med dårlige sportslige præstationer.

Transpersoners deltagelse

Et mindre antal opslag og kommentarer omhandler transpersoner. Det er særligt sportsnyheders Facebooksider, der deler historier om transkønnede sportsudøvere. Eksempelvis nedenstående opslag, der henholdsvis omhandler en transkønnet håndboldspiller, der ikke har lov til at konkurrere i kvindelig hold, og en tennisudøvers holdning til transpersoner:

Opslagene indeholder ikke direkte diskriminerende sprogbrug, men de videregiver begge andres kritik af transpersoners deltagelse i kønsopdelt holdsport. I kommentarsporene til disse opslag er Facebookbrugere ikke tilbageholdne med deres holdninger. Flere ser det eksempelvis som unfair og snyd, at en transkvinde deltager på kvindehold i håndbold:

Diskussionen omkring transkønnedes deltagelse i sport kan i sig selv have berettigelse, men fremfor en nuanceret og kritisk stillingtagen til hvad det betyder og hvordan der kan arbejdes konstruktivt med at skabe retningslinjer for deltagelse, bliver kommentarerne hurtigt polariserende. Det hårde sprog i kommentarerne indeholder ord som "sindssygt" og "uprofessionelt" om transpersoners deltagelse og virker ekstremt ekskluderende.

OPSUMMERING PÅ SPROGBRUG I ONLINE SPORTSMILJØER

Analysen af sproget i online sportsmiljøer på Facebook viser, at det ikke kun er i selve sportsforeningerne, men også i de online sportsmiljøer som fanklubber og sportsnyheders Facebooksider, at ekskluderende sprogbrug kan udgøre potentielle barrierer for LGBTI+ personer lyst til at deltage i sport. Delanalysen viser, at der generelt er meget lidt LGBTI+ relateret indhold. Endvidere, at 10% af LGBTI+ relaterede opslag og 44% af LGBTI+ relaterede kommentarer indeholder negativt ladet sprog. Der er således væsentlig forskel på andelen af negativt indhold, og vi ser hvordan neutrale opslag kan afføde hårdt og potentielt ekskluderende sprog i kommentarsporet. Det er særligt ord relaterede til homoseksuelle mænd, der bruges i kommentarerne. Nedladende ord rettes både mod homoseksuelle sportsudøvere, men anvendes også som generelle skældsord. Derudover er der også flere kommentarer rettet mod transkønnede, hvor særligt deltagelse på hold, der ikke stemmer overens med personers tildelte køn, kritiseres. Delanalysen supplerer således indsigter fra de tidligere analyser ved at illustrere, *hvordan* diskriminerende udtalelser og ord rettes mod LGBTI+ personer, samt hvordan homofobiske udtalelser nogle steder er en accepteret måde at kritisere modstandere.

At 44% af alle LGBTI+ kommentarer i det indsamlede datamateriale er negative, peger på at samtalen ofte bliver grov og diskriminerende, når den omhandler disse grupper. At læse negative, diskriminerende trans-, bi- eller homofobiske kommentarer, som dem fremhævet i analysen, er selvsagt ubehageligt for den minoritet, der er tale om. Desuden vil et nedladende og diskriminerende sprogbrug omkring homoseksuelle mænd sandsynligvis påvirke andre LGBTI+ gruppers motivation til at engagere sig i de pågældende online sportsmiljøer. Som citatet indledningsvist illustrerer, er der en vigtig sammenhæng mellem de online og fysiske sportsmiljøer. Diskriminerende sprog online er ikke blot ubehageligt i sig selv, men påvirker også LGBTI+ personers lyst til at engagere sig i fysisk sport generelt. Dette understreger vigtigheden af at adressere negativt indhold hvis det forekommer – men også at tænke over hvordan foreningerne positivt italesætter initiativer, fremhæver LGBTI+ sportsudøvere og lignende for at skabe den positive repræsentation, som mange påpeger at de savner.

17

&#

ANALYSE & TAL